

LAISVĖ

Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ca, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY

Savaitinis
Jungtinėse Valstijose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 27

PENKTADIENIS, LIEPOS [JULY] 6, 1984

OZONE PARK, N. Y. 11417

73-IEJI METAI

KRISLAI

Skiriasi laikai—
skiriasi idealai.
Reaganas neranda laiko
kalbėti apie
santykius su Cuba
Kai vagys skelbiami
"politiniai kaliniai" ...
Už turistinę kelionę—
10 metų kalėjimo. Kodėl?
Daktarų geri norai ir
tabako kompanijų pelnas

IEVA MIZARIENĖ

Amerika pažymėjo Liepos 4-ąją, bene didžiausią kasmetinę savo šventę. Laisvės troškimas, kova prieš angli imperiją, nepriklausomybės iškovojo — šiais savo istorijos puslapius prieš daugiau kaip du šimtus metų amerikiečiai gali didžiuotis.

Bet kaip pasikeitė Amerika per tą laiką! Každada skelbusi tautų laisvės ir žmonių lygybės idealus, ji dabar įirtingai kovoja prieš visas tautas, kurios nori laisvės ir teisingumo. Jos politika Centrinėje Amerikoje — ar ne geriausias pavyzdys. Jeigu George Washingtonas būtų gimęs šiandien, Ealtiejai rūmai būtų paskelbtų jį "terroristu", "Havano ir Maskvos agentu". Skiriasi laikai, skiriasi ir idealai.

Jau daug metų Amerikos administracija šaukte šaukė apie Cubos nusikaltimus — apie jos kalėjimuose laikomus Amerikos piliečius. Rev. Jesse Jackson dabar dukart nuyko į Havaną, kalbėjosi su Fidelio Castro, ir Cuba tuos kalinius paleido į laisvę.

Bet Amerikos valdžia kažkodėl nesidžiaugia savo piliečių laisve. Jacksoną kaltina, kad jis be reikalo kišasi į tuos reikalus, prezidentas Reaganas net nepanorėjo susitikti su juo, kad išgirstu, ką apie USA-Cubos santykių ateitį kalbėjo Castro. Ronaldas Reaganas negalvojo su Cuba taikytis, nes tada prarastų galimybę dėl visų Amerikos nesėkmių Centrinėje Amerikoje kaltinti ne save, o Havano valdžią.

Juokingai pasibaigė ir Washingtono administracijos rikšmas dėl Cubos kalėjimuose laikytų amerikiečių. Kai Rev. Jesse Jacksonas atvežė juos į Ameriką, šeši iš šių skelbtų "komunistų kalinių" vėl atsidūrė už grotų — tik jau Amerikos kalėjime. Mat tai buvo kriminaliniai nusikaltėliai, jau seniai už visokius nusikaltimus iškoti FBI agentų.

Eilinių kartą išaiškėjo buržuazinės propagandos melas: jeigu vagis ar drug dealeris sėdi komunistinės šalies kalėjime, tai jis — politinis kalinys. O namuose jau tenka pripažinti tiesą: vagis visur yra vagis.

Beje, nepaisant gražaus Cubos valdžios žesto, Amerikos valdžia, neketina švelninti santykių. Amerikos Supreme Court grąžino apribojimus, varžančius amerikiečių turistines keliones į Cuba. Formaliai draudžiama tik išvežti į Cuba dolerius, bet tai didžiausias suvaržymas turistams ir biznismenams. Už šių įstatymų pažeidimą gresia \$50,000 bauda ir kalėjimas.

MOTERYS NORI SAVO ATSTOVES BALTUOSIUOSE RUMUOSE

Liepos 2 d. Miami Beach, Floridoje, įvyko National Organization for Women, arba kaip sutrumpintai vadinama NOW, konvencija, kurioje dalyvavo 683 delegatės ir pasisakė dėl busimų prezidentinių rinkimų. Organizacijos pirmininkė Judy Goldsmith formaliai reikalavo, kad busimasis demokratų kandidatas Walter Mondale pasirinktų moterį savo padejėja.

Pasaulio spauda komentuoja TSRS pareiškimą

New York. — Užsienio spauda daug dėmesio skiria Tarybų Sąjungos vyriausybės pareiškimui, kuriuo raginama, kad nebūtų leista militarizuoti kosminę erdvę.

"Naujas TSRS taikungumo patvirtinimas", "Kosmosas — tik taikiems tikslams", "Zemės civilizacijos likimo interesais" — su tokiomis antrašėmis šį svarbų dokumentą komentuoja Bulgarijos laikraščiai. "Visas pasaulis klausia: argi žmonija, kuri nuo seno veržėsi į žvaigždes, stengėsi iminti visatos paslaptis, dabar pasiekė tokius išpuodingus kosmoso įsavinimo laimėjimus tik tam, kad iš ten ateitų branduolinio gaisro grėsmė? — rašo Vokietijos Demokratinės Respublikos laikraštis — "Neues Deutschland". — Maskva vėl tvirtai atsakė į šį klausimą:

jimas iki 10 metų.

Ronaldas Reaganas, jeigu galėtų, šį įstatymą pritaikytų ir Rev. Jesse Jacksonui — kam tas trukdė vartoti pikta politiką Centrinėje Amerikoje.

Amerikos daktarai labai smarkiai kovoja prieš rūkytą, žadėdami, kad 2000-aisiais metais amerikiečiai bus visai nerūkanti nacija.

Daktarų geri norai visai pagirtini, bet įgyvendinti juos bus nelengva. Ne tik todėl, kad užkietėję rūkoriai lengvai pasiduotų įtikinami. Visai kitaip galvoja tabako kompanijos. Kaip tik šiomis dienomis New Yorko gatvėse merginos veltui dalija cigarečių pakelius. Tabako kompanijos sumanė išleisti naują cigarečių rūšį ir nori žmones prie jos prirpatinti. Dabar dalija veltui, o po to plėš bilijonus dolerių. Ten, kur kapitalas siekia pelno, sveikata turi atsisukti.

Tarybų S-gos svečiai JAV

San Francisco, Cal. — Pasibaigė TSRS draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijų sąjungos ir TSRS ir JAV draugijos delegacijos vizitas Jungtinėse Valstijose.

Delegacijai vadovavo draugijos valdybos narys, Tarybų Sąjungos Didvyris aviacijos generolas pulkininkas G. Baidukov, istorinio skrydžio per Siaurės ašigalių į JAV dalyvis.

Kelionė po tris valstijas buvo organizuota Čkalovo transpoliarinio memorialinio komiteto iniciatyva ryšium su komiteto įkūrimo dešimtosiomis metinėmis ir V. Čkalovo gimimo 80-osiomis metinėmis.

Delegacija susitiko su Washingtono, Oregono ir Kalifornijos valstijų oficialiais atstovais, kai kurių miestų merais, taip pat visuomenės atstovais. Prie monumento, pastatyto netoli tos vietos, kur 1937 metais Vancouver apylinkėse nusileido lėktuvas ANT-25, įvyko mitingas. Jo dalyviai pabrėžė, kad svarbu stiprinti abiejų šalių tautų ryšius.

LENKIJOS SUSIRŪPINE NATO KARO MANEVRAIS

Varšuva. — Kaip pranešė agentūra PAP, čia įvyko LLR gynybos komiteto posėdis, kuriam pirmininkavo LIDP CK pirmasis sekretorius, LLR ministrų tarybos pirmininkas armijos generolas Voicech Jaruzelski.

Posėdžio dalyviai apsvartė šalies saugumo klausimus, atsivėlėdami į realią grėsmę, kurią sukėlė militaristinis ir revanšistinis NATO valstybių kursas. Taip pat buvo apsvartytos priemonės Lenkijos gynybiniam pajėgumui stiprinti, civilinės gynybos pajėgų kovinei parengčiai padidinti.

Tarybų Sąjungos pareiškimas Stockholmo konferencijoje

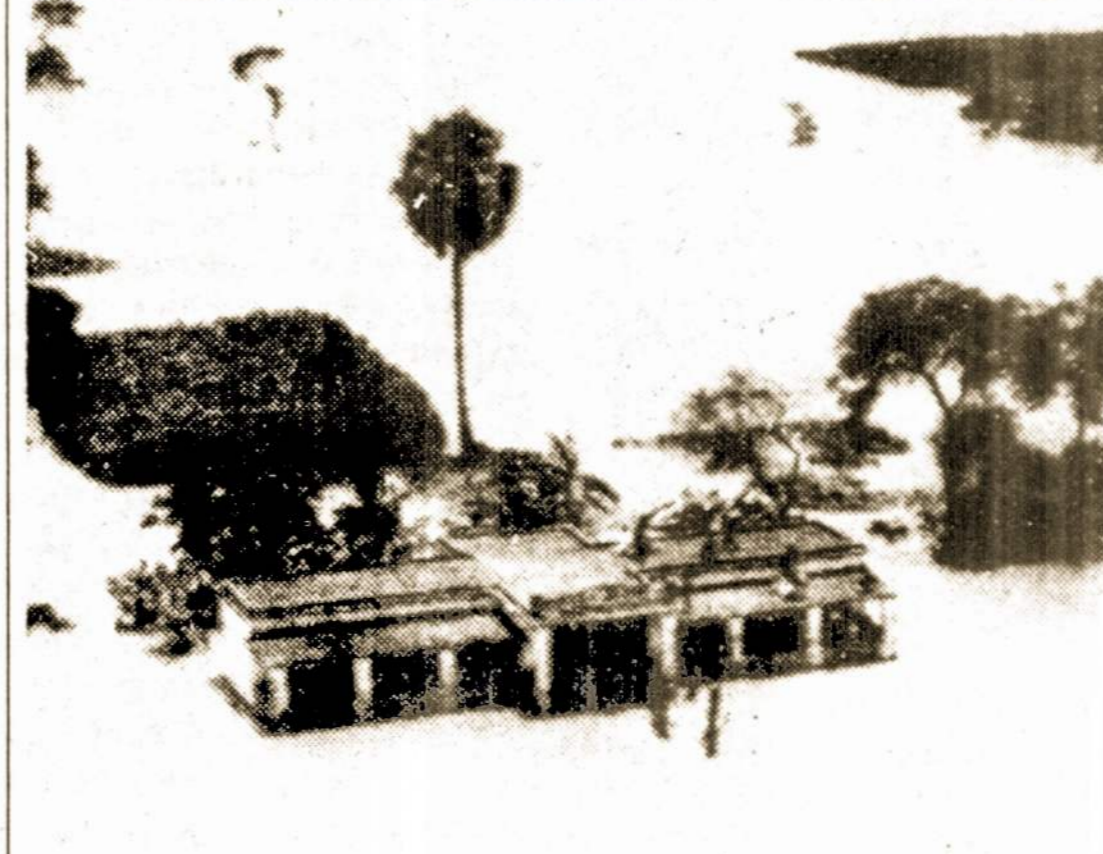
Stockholm. — Čia vyksiančioje pasitikėjimo, saugumo stiprinimo priemonių ir nusiginklavimo konferencijoje kalbėjo Tarybų Sąjungos atstovas gen. majoras V. Tatarnikovas ir išdėstė Tarybų Sąjungos nuomonę dėl pasiūlymo nusiginkluoti. Jis pabrėžė, kad reikia apriboti sausumos kariuomenės karių pratybų mastą ir aiškino, kad šis žingsnis labai aktualus dabartinėmis sąlygomis, kai NATO šalys vykdo didelius manevrus, panaudodamos gausius įvairių rūšių ginkluotųjų pajėgų kontingentus, mobilizuodamos atsargos karių, permesdamos iš Amerikos į Europą sausumos kariuomenės bei aviacijos dalis ir junginius.

Jis taip pat pažymėjo, jog svarbu susitarti, kad būtų iš anksto informuojama apie plataus masto sausumos kariuomenės, karo aviacijos ir karo laivyno pajėgų pratybas Europoje, taip pat gretimame jūrų (vandenyno) rajone bei oro erdvėje, ir iš anksto informuojama apie didelius sausumos kariuomenės bei karo aviacijos pajėgų perdislokavimus ir permetimus.

Gen. Tatarnikovas argumentuotai kritikavo JAV ir kai kurių NATO valstybių mėginimus igyti vienašališką karinį pranašumą, atskleidus Varšuvos Sutarties šalių ginkluotųjų pajėgų struktūrą, jų mobilizavimo galimybes ir dislokavimo vietas, kai tuo tarpu Vakarų siūlomos priemonės nepaliestų JAV ginkluotųjų pajėgų Amerikos žemyne, taip pat Amerikos karių bazių palei Tarybų Sąjungos ir socialinės sandraugos šalių perimetrą.

Kalbėtojas nurodė, kad tokia pažiūra iš pagrindų prieštarauja šalių lygybės ir vieno saugumo principui, jokiū būdu neprisideda prie pasitikėjimo ir saugumo stiprinimo Europoje.

Ministrų Tarybos Pirmininko pirmasis pavaduotojas, užsienio reikalų ministras A. Gromyka priėmė diplomatinio korpuso Maskvoje duoną, Bulgarijos Liaudies Respublikos ambasadorių D. Zuleva. Jis Tarybų Sąjungoje akredituotų ambasadorių vardu perdavė Generaliniam Sekretoriui K. Cernenkai sveikinimus.

Indijoje dideli potvyniai nušovė Palaspai apylinkėje namus. Liko tik dideli mūrai. Vakarų Bengalijoje žuvo 20 žmonių.

Tarybų S-ga siūlo JAV nemilitarizuoti erdvės

Maskva. — Tarybų Sąjungos vyriausybė Jungtinių Valstijų vyriausybei oficialiai įteikė sekančio turinio pareiškimą:

Tarybų Sąjungos vyriausybė primygtinai atkreipė dėmesį greit imtis skubių priemonių militarizuoti kosminę erdvę.

Pabrėžia, kad ginklavimosi varžybų perkėlimas į kosmosą padidintų karinės katastrofos riziką, pakenktų galimybei sumažinti ginkluotę. Ir ragina tai daryti tuoj pat neatidėliojant, užkirsti visus be išimties kelius kosminei erdvei militarizuoti, kad ir kosmosą neturi būti paleidžiama ir ten dislokuojama — nei pilotuojamos, nei nepilotuojamos sistemos — jokios rūšies ginklų — branduolinių, lazerinių, pluoštinių ar kokių nors kitų. Neturi būti kuriama, bandoma arba dislokuojama jokių bazavimo rūšių kosminių ginklų nei priešraketinei gynybai, nei numatytai naudoti priešpalydovinėmis priemonėmis, nei panaudoti prieš taikinius žemėje arba ore. Tokios priemonės, kurios jau sukurtos, turi būti sunaikintos.

Siūlo visiems laikams uždrausti naudoti jėgą kosmoso ir iš kosmoso prieš Žemę, taip pat iš Žemės prieš objektus kosmoso.

Tokia pažiūra, kai būtų uždrausta ir likviduota istisa ginkluotės rūšis — smogiamosios kosminės priemonės, tarp jų kosminio bazavimo priešpalydovinės ir priešraketinės sistemos, taip pat bet kurios antžeminio, avia-

cinio arba jūrinio bazavimo priemonės objektams kosmoso naikinti, igalina užtikrinti patikimą kontrolę, kaip šalys laikosi įsipareigojimų.

Tarybų Sąjungos vyriausybė siūlo Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybei pradėti specialiai paskirtų delegacijų lygiu Tarybų Sąjungos ir Amerikos derybas dėl kelio užkirtimo kosminės erdvės militarizavimui. Derybos turi būti išspręstas ir klausimas dėl abipusio visiško priešpalydovinių sistemų atsisakymo.

Tokioms deryboms pradėti Tar. S-ga siūlo rugsėjo mėnesį Viennoje, Austrijoje, jeigu su tuo sutiktų Austrijos vyriausybė. Konkreti derybų pradžia dabą būtų suderinta diplomatiniais pasitarimais.

Tarybų Sąjunga taip pat siūlo savitarpiškai įvesti nuo tos dienos, kai bus pradėtos derybos, moratoriumą tokios ginkluotės bandymams ir dislokavimui. Pageidautina kitų valstybių prisijungimas šiam moratoriumui.

Kaip pagrindinės valstybės kosminės erdvės įsavinimo srityje TSRS ir JAV turi padaryti viską, ką gali kad Žemės visai žmonijai būtų užtikrintas taikus kosmosas, parodyti visoms valstybėms pavyzdį, kaip turi būti sprendžiamas šis visos žmonijos likimas.

Turėdama minty, kad šis reikalas yra skubus ir svarbus, Tarybų Sąjungos vyriausybė laukia greito ir teigiamo JAV vyriausybės atsakymo.

Milijonas parašų petijoms itraukti JAV komunistų partijos kandidatams

New York. — JAV komunistų partijos prezidentinis kandidatas Gus Hall čia įvykusioje spaudos konferencijoje pareiškė, kad Ronald Reagan gali būti lengvai nugalėtas, jei tiktai opozicija veiks vieningai.

Jis pasakė, kad JAV komunistai jau surinko apie milijoną parašų petijoms, kuriose reikalaujama įtraukti JAV komunistų partijos kandidatų pavardes į rinkimų biuletenius.

Jis nurodė, kad partija tikisi jog pavyks iškelti kandidatų komunistus 30 valstijų. Nors partija organizuoja

rinkiminę kampaniją ne lengvomis sąlygomis, komunistų pasiekti rezultatai žymiai išpuodingesni negu prieš ketverius metus. Tai paaiškina tuos, kad vis daugiau amerikiečių remia komunistų rinkiminę platformą.

Amerikos komunistų nuomone, pagrindiniai klausimai, kuriems bus skiriamas didžiausias dėmesys per šiu metų rinkimus, yra taikos išsaugojimo pasaulyje, JAV ekonomikos krizės likvidavimo problema ir kova prieš rasizmą bei rasinę diskriminaciją.

Vadinamieji "taikūs" prezidento Reagano pasiūlymai yra ne kas kita, kaip dar viena rinkiminė Baltųjų rūmų gudrybė. Principinė Jungtinių Valstijų linija nė kiek nepasikeitė.

Pasikeitęs kai kurių Reagano pareiškimų tonas rodo, kad respublikonai nerimauja dėl lapkričio mėnesį įvyksiančių prezidento rinkimų rezultatų. Administracija manevruoja, mėginama pasirodyti amerikiečių akyse kaip "taikdarė". Jeigu Reaganas būtų rimtai suinteresuotas surengti derybas ir susitarti su TSRS, jis atsiskaitytų branduolinio ginklavimosi varžybų kurso, pašalinantį iš Vakarų Europos raketą "Peršing-2" ir sparnuotąsias raketas.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 7, 1911

EVA T. MIZARA, Editor & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$12.00	United States, per 6 months	\$6.50
Canada, Lat. Amer., per year	\$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months	\$8.00
Foreign countries, per year	\$15.00	Foreign countries, 6 months	\$8.00

Kas rengė atentatą?

Prieš kiek laiko Washingtono gauta žinių, kad Salvadore rengiamas pasikėsinimas prieš JAV ambasadorių Thomas P. Pickering. Reagavo valdžia tuoj tuoj pasūtė iš Salvadorą aukštą pareigūną, sakoma, kad eks-generolą tyrinėti reikala . . .

Na, čia nebūtų nieko nepaprasto — pasikėsinimai prieš diplomatus pasiuntinius dabartiniame neramiame pasaulyje ne tokia jau naujiena. Bet kas taip nustebo Amerikos žmones ir likusių pasaulį, tai kas tų pasikėsinimą rengė. Pasirodo, kad, kaip Washingtono oficialiai pripažįstama, Amerikos ambasadorių planavo nužudyti ultra-dešinieji Salvadora militaristai, tie patys iš tų taip vadinamų "mirties vienietų", kurie nuolat žudo kairius ir liberalinius salvadoriečius, kurie nužudė arkaivyską Romero ir kurių priešakyje stovi Roberto d'Aubusson, kuris kandidatavo į Salvadora prezidentus!

Pasirodo, kad, kai specialus Washingtono pasiuntinys atvyko į San Salvadorą, jam neprisėjo ilgai ieškoti, su kuo kalbėtis: jis tuoj susisiekė su gerais pažįstamais ultra-dešiniaisiais militaristais ir jiems pareiškė, kad "Washingtonas nežūrės palankiai ir jūsų planuojamą žygį" — kitaip sakant, mūsų ambasadoriaus nužudymas "nepageidaujamas" . . .

Pagalvokime apie to viso reikalą — tie ultra-dešinieji salvadoriečiai turi artimus ryšius su mūsų šalies žvalgyba, ypatingai su CIA, jie yra mūsų ginkluojami. Tuo pačiu metu ambasadoriai laikosi bent kiek santurėsnes politikos, tad — vienos mūsų šalies valdžios šakos patikėtini rengėsi nužudyti kitos mūsų šalies valdžios šakos, butent, diplomatus, stavotai! Ir niekas nei čia nei Salvadore to reikalą netyrinėja, niekas netraukiamas atsakomybėn, o dešiniųjų vadovas d'Aubusson dargi lankosi mūsų šalyje . . .

Mitterrandas Maskvoje

Prancūzijos prezidentas Mitterrandas lankėsi Tarybų Sąjungoje. Aišku, jis buvo sutiktas pačių aukščiausių TSRS vadovų, išskaitant Černenką. Aišku, buvo tartasi pačiais svarbiausiais pasaulinių santykių klausimais. Koks to vizito rezultatas? Oficialūs komunikatai minėjo "atvirus pasikeitimus nuomonėmis", kas diplomatiniuose kalboje reiškia, kad buvo nemažai nesutikimų. Bet tuo pačiu metu Mitterrando apsilankymas buvo ir nemažas žingsnis už pasaulinio įtempimo sumažinimą.

Mitterrando valdžios rolė pasauline plotme yra savotiška. Prancūzija yra NATO narė ir pats Mitterrandas, socialistas, yra, jei ne aršus, tai bent tvirtas anti-komunistas. Tuo pačiu metu jį kabineta į jį kabineta į jį kabineta, o kaslink NATO, Prancūzija sau rezervuoja teisę būti nare, bet tuo pačiu metu nesutikti su visomis tos santarvės taktikomis. Nėra abejonės, kad dabartinė Prancūzijos valdžia norėtų atgaivinti dentante, bet negalima sakyti, kad ji nuosekliai ir pastoviai tą stengiasi daryti.

Taip kaip tik dėl tų priežasčių visas pasaulis su dideliu susidomėjimu stebėjo vizitą. Juk, pagaliau, tai buvo pirmas vienos didžios Vakarų šalies galvos apsilankymas Tarybų Sąjungoje nuo to laiko, kai Černenka tapo vadovu. Tikėjome, kad rezultatai padės taikos reikalui.

Apie Arkv. Marcinkų

Spaudoje dabar daug kalbama apie pasikėsinimą prieš popiežius Joną Paulių II 1981-ais metais. Bet iš spaudos dabar išėjo knyga, kuri gvildena jo pirmatūno, popiežiaus Jono Pauliaus I mirtį. Jonas Paulius pirmasis, Venecijos kardinolas Albino Luciani, 1963 metų rugpjūčio 28 d. rytą buvo rastas savo lovoje negyvas. Jis popiežius tik 33 dienas, jo mirtis buvo labai nesitiktai, nes jis buvo sveikas vyras. Spaudoje tada pasirodė trumpos žinutės, kad mirusio popiežiaus giminės Venecijoje reikalavo, kad Italijos valdžia tyrinėtų staigią Luciani mirtį, kad Vatikanas pravestų bent nuodugną autopsiją. Bet Vatikanui pasisekė visa reikala užgniaužti. Bet, — ne ant visados.

Iš spaudos dabar išėjo biografo D. Yallop'o knyga, pavadinta "In God's Name: An Investigation into the Murder of Pope John Paul I" ("Vardan Dieno: popiežiaus Jono Pauliaus I nužudymo tyrinėjimas). Anot tos knygos autoriaus, už to popiežiaus mirtį atsakomą grupę žmonių, suktingų finansierių ir ultra-dešinių politikierių, surištų su Mafia ir su dešiniais masonais, kurie buvo įsivėle į visokias nelegales machinacijas. I tas machinacijas buvo įsivėle ir Vatikanas. Popiežius Jonas Paulius I buvo pradėjęs tą visą purviną reikalą tyrinėti, tad reikėjo jo atsikratyti.

Knygoje įveltas ir arkivyskupas Marcinkus, lietuvis iš Jungtinių Valstijų. Kaip sako Bostono kultūrinis savitrašė "The Boston Phoenix" Vatikanas banko galva dabar yra kuone kalinys Vatikanu, tuo tarpu, kai Italijos autoritetai stengiasi kvotinėti jį apie intymius finansinius ryšius su Calvi ir Sindona . . .

Sidona ir Calvi yra du žinomi aferistai: pirmasis dabar JAV kalėjime, nuteistas 25 metams, antrasis 1982 metais buvo rastas Londone pakartas po tiltu. Abu buvo artimi Marcinkus bendrininkai, sako "The Boston Phoenix", kai jis viešpatavo bažnytiniuose finansuose. Nestebėtina, kad ir dabartinis popiežius, kuris vienu metu buvo padaręs Marcinkų savo asmeniškų sargu ir padėjėju, jo dabar atsikratė. Atsikratė jo ir katalikiška JAV lietuvių spauda, kuri dabar apie jį net neužsimena . . .

Kas ką rašo ir sako

"NAUJENOS" APIE ROMOS PATRICIJUS

Prieš kiek laiko, kai Vokietijos Federalinės respublikos (Vakarų Vokietijos) prezidentu tapo išrinktas Richard Weizsacker, Chicago buvusių socialdemokratų "Naujienos" apsidžiaugė. Tas laikraštis išėjo su vedamu straipsniu, kuriame ultra-konservatorio Weizsackerio išrinkimas į prezidentus buvo pėstas gražiausiomis spalvomis. Štai ką sakė "Naujienos":

"Amerikos žurnalistas gerai pažįstamą Vokietijos visuomeninį gyvenimą, pranešė, kad demokratinės Vokietijos prezidentu išrinktas patricijus. Patricijus tikra prasme yra aristokratas, bet aristokratas labai senos giminės, siekiančios Romos imperijos laikus. Ne tik turto ir kitas privilegijas turįs aristokratas, bet žmogus turįs ir kitų pavyzdžių privalumų. Jis turi daugiau žinių, moka taikyti logikos principus, jaučia pareigą būti naudingas žmonėms. Aristokratas dažniausiai stengiasi būti naudingas tikrai sau. Patricijus yra aristokratas glesne prasme."

Vienas paragrafas, bet jis parodo dar kartą, kaip "Naujienos" sugeba taškėti tokius niekus, kokių nerasete jokiam kitame lietuviškame laikraštyje.

Visų pirma, paimkime pasakymą, kad patricijus yra žmogus, kuris turi ne tik turto ir kitas privilegijas, bet ir kitų "pavyzdžių privalumų". Pagalvokime, kas čia parašyta, — vedamojo straipsnio autorius be abejojimo yra iš lietuvių liaudies kilęs žmogus, kuris savo laiką save skaitė socialistu. Bet dabar jis skaito, kad turto turėjimas ir kitos privilegijos yra "pavyzdingas privalu-

mas", — tiesiog nusilenkiam privilegijotai klasei.

Bet kaip su skirtumu tarp aristokrato ir patricijaus? "Naujienos" čia prikergia savotišką naiviską savoką, kad antrasis terminas apibūdina "gilesnę prasme". Dabartinės lietuvių kalbos žodynas, betgi, teisingai apibūdina žodį patricijus taip:

"1. Senovės Romos turtinųjų, kilmingųjų, žemę ir valstybę valdančios bendruomenės. 2. Asmuo, priklausantis viduramžių miestiečių ir pirklių aristokratijai."

Apert to, kad "Naujienų" redaktoriaus galvoje visai susimaišė klasiniai santykiai, jis taipgi menkai nusimano apie istoriją. Jis sako, kad patricijus yra aristokratas, kurio giminė "siekia Romos imperijos laikus". Na, tai kaip čia išseina? Juk Weizsacker yra grynas vokiečių, ir kai Romos imperija su savo patricijais egzistavo, kurių nemenką skaičių romėnai užkariavo ir naudojo kaip vergus Romoje!

"Naujienos" nežino, kad, kai dabar naudojamas žodis "patricijus", jis dažniausia niekio bendro neturi su Romos imperija. Pavyzdžiui, Bostono kai kurių senų turtingų anglo-saksiškų šeimų nariai (kaip Lodge šeimyna) apibūdinami kaip patricijai. Tokių pavyzdžių galima paduoti daug.

Beje, vedamojo straipsnio gale prieš Weizsackerį, kuris vaizduojamas atsakomybėn, iškelta ir kritika. Sakoma:

"Bet jis turi ir silpnų pusių. Beeinant Berlyno miesto mero pareigas, praėjusiais metais jam atėjo noras aplankyti Rytų Vokietiją ir išsikabėti su ten patyčiais prezidentu. Ten nuvyko ir tarėsi . . ."

Ir dargi be "Naujienų" redaktoriaus leidimo! . . .

DARBININKŲ KOVOS — DARBO UNIJŲ VEIKLA

SLAUGIŲ STREIKAS

Iš Minneapolis pranešama, kad ten birželio mėnesio viduryje prasidėjo ligoninių slaugių streikas. I streiką įsijungė net šeši tūkstančiai registruotų slaugių, kurios dirba įvairiose Minneapolis—St. Paul ligoninėse.

Streikas, žinoma, sukėlė daug problemų. Streikuojančios slaugės nutarė, kad negalima pakilti ligonines su pacientais be aptarnavimo, tad, kiekvieną dieną streiko komitetas pasiūnčia "skeletinį" skaičių slaugių, kad jos dirbtų ligoninėse. Bet susiduria su kita problema: ligoninės pasamdė nemažą skaičių streiklaužių-slaugių iš pietinių valstijų. Jos lengvai prašina pikietinį linijas, nes slaugių asociacija nutarė pikiuoti ramiai, be išsišokimų . . .

Ne visos streikuojančios slaugės patenkintos ta taktika. Jos sako, kad kadangi streikas vedamas "respektinai", ligoninių administracijos nelabai susirūpinusios. Nežiūrint to, likusieji Minneapolis St. Paul organizuoti darbininkai stengiasi padėti streikerėms. Pravažiuojančių sunkvežimių šoferiai kartais sustabdo savo mašinas, išlipa ir bent trumpam laiku išjungia ir pikieto linijas; pravažiuojančių autobusų šoferiai ant savo autobusų užkabinia užrašus, kuriais jie solidarizuojaosi su streiku.

STREIKAI DOMINIKOJE

Dominikos respublikos sostinėje Santo Domingo ir kitame krašte mieste, Santiago, randasi du didžiausi Karibų salose Coca-Cola fabrikai.

Birželio 8 diena, Coca-Cola atleido iš darbo 120 žmonių, aiškindama, kad jiems nėra darbo. Bet darbininkai greit pastebėjo, kad kompanija pamaži samdo naujus darbininkus, kurie užima atleisusių vietą — bet tie naujieji darbininkai nepriklauso prie unionų.

Dominikos Coca-Cola streikeriai dabar uždarė fabriką. Streikas, kaip pranešama, taipgi vyksta Coca-Cola fabrike Gvatemaloje. Ten įvyko tas pats — dalis darbininkų buvo atleisti ir jų vieton buvo pasamdyti ne-unijos nariai.

Coca-Cola Lotynų Amerikoje ir taip moka savo darbininkams labai žemas algas, bet atrodo, kad kompanija yra pasiryžusi tas algas dar labiau žeminti.

BOSAI NUSILEIDO . . .

Madisono, Wisconsin valstijoje per 13 savaitių streikas tęsėsi Eastex fabrike, kuris gamina sunkvežimių priekabas. Streikas pasibaigė tik daliniu laimėjimu, bet bosai buvo priversti nusileisti bent vienu svarbiu klausimu. Per streiko eigą jie išmėtė iš darbo keturis vadovaujančius streikerius. Darbininkai atsiskė grįžti į darbą, iki atleisčių nebus grąžinti darban. Kompanija dėsė iki pagaliau visas reikalas buvo perduotas arbitracijai, bet dar prieš arbitracijos procesui prasidėjus Eastex paskelbė, kad priims išmestus darbininkus "šimtu nuosimčiu". "Šimtu nuosimčiu" reiškia, kad jie neprarado jokių senioriteto ar kitų teisių. Jiems net buvo užmokė-

JAV karinės bazės — pavojus taikai

Washingtono sakoma daug pompastiškų kalbų apie Amerikos kariuomenės "kilnią misiją" užsienyje, apie "taikius" JAV karo veiksmų plėtimo planus kitų šalių teritorijoje. Tačiau pokario metų istorija visiškai paneigia tokius prasimanymus.

Jungtinės Valstijos karinių aktyvumą užsienyje panaudojo ir panaudoja kaip agresyvios užsienio politikos priemonę, kuria siekiama daryti tiesioginį poveikį kitų šalių vyriausybioms, teikti pagalbą reakciniams režimams ir slopinti nacionalinio išsivadavimo judėjimus. Pavyzdžiui, 1945 metais po Japonijos sutriuškimo Amerikos ekspedicinis korpusas, kurio sudėtyje buvo 110 tūkstančių kariškių, "užtruko" Kinijos teritorijoje dėl ten prasidėjusio pilietinio karo ir okupavo svarbiausias šalies strateginius punktus. JAV aviacija aktyviai dalyvavo kare gominandinkų pusėje. 1946-1949 metais, kai Graikijoje vyko pilietinis karas, Amerikos karo lėktuvais į šalį buvo perastos dvi Anglijos divizionai, kurios dalyvavo kovose veiksmuose monarchistų pusėje. Visai neseniai JAV "išplėtė" savo karinį aktyvumą Karibų jūroje — įvykdė ginkluotą agresiją prieš mažytę Grenadą ir okupavo ją.

Suo metu Jungtinės Valstijos turi daugiau kaip 1500 karinių bazių ir objektų 32 šalyse. Užsienyje yra maždaug 550 tūkstančių Amerikos kariškių. Didžioji Amerikos karinių bazių dalis yra Vakarų Europoje, visiškai netoli socialistinių šalių. Čia dabar dislokuota 336 tūkstančiai Amerikos kariškių ir karininkų . . .

Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje, kurios teritoriją Pentagonas laiko pagrindiniu rengimosi agresijai prieš Varšuvos sutarties šalis placdarmu, yra 235 tūkstančiai Amerikos kariškių, pastatyta apie 200 stambių karinių objektų. Ryšium su Amerikos pirmojo smugio branduolinių raketų dislokavimu Vokietijos Federatyvinėje Respublikoje, Anglijoje ir Italijoje amerikiečiai stato šiose šalyse naujas bazes, ruošia dirvą naujiems kariuomenės kontingentams iš JAV permesi.

Antra pagal galingumą Amerikos ginkluotųjų pajėgų grupuotė dislokuota Toliuosiuose Rytuose, daugiausia netoli Tarybų Sąjungos sienų. Pietų Korėjoje, Japonijoje ir Filipinuose pastatyta daugiau kaip 300 JAV karinių objektų, dislokuota apie 150 tūkstančių Amerikos kariškių.

Didelių JAV bazių yra Australijoje, Anglijoje, Kanadoje, Pietų Afrikos Respublikoje, Diego Garsijos saloje, Ispanijoje ir kitose šalyse. Pentagonas plačiai panaudoja daugybę nacionalinių karinių bazių, uostų ir aerodromų Egipte, Somalyje, Kenijoje, Bahreino salose.

Grubiai pažeidamos tarptautinę teisę, Jungtinės Valstijos neteisėtai kontroliuoja Guantanamo karinę jūrų bazę Kubos teritorijoje.

Jungtinių Valstijų karinių bazių tinklas, apraizgęs praktiškai visus žemynus, Amerikos karinis dalyvavimas užsienio valstybių teritorijose — visa tai nukreipta prieš taiką pasaulyje.

V. BURBULIS

tos algos už tą laikotarpį, kuomet jie, išmesti, nedirbo. Darbininkai tą savo atsiekimą skaito labai svarbiu laimėjimu. S.

VITRAŽO SAKMĖS

Nuotraukoje: Profesorius Algimantas Stoška. A. Sabaliauskio nuotrauka

"Tarybų Lietuvos vitražistų darbai yra labai aukšto meninio lygio, jie puikiai atitinka nūdienos reikalavimus ir harmoningai įauga į modernią architektūrą", — pasakė žymus vengrų dailininkas Jozefas Sent Diodis, susipažinęs su naujaisiais lietuvių meistrų darbais. Jis dalyvavo Vilniuje birželio mėnesį įvykusiame tarptautiniame simpoziume "Vitražas-84", kurį surengė TSRS ir Lietuvos TSR dailininkų sąjungos.

"Apie Lietuvos vitražo mokymą mes žinojome jau seniai, tačiau pažintis su naujaisiais kūrinių pranešo lūkesčius, — pažymėjo jis. — Ypač idomus lietuviško vitražo pradininko, profesoriaus Stasio Ušinsko mokinių — Lietuvos TSR liaudies dailininkų profesorių Kazimiero Morkūno ir Algimanto Stoška kūrinių. Jie akivaizdžiai byloja apie šios tradicinės Lietuvoje meno šakos antrąją jaunystę".

Lietuvių vitražistai vis dažniau tampa architektų bendraautoriais, vitražas iš dekoratyvinės detalės perauga į savarankišką architektūros konstrukciją. Nauju etapu ne tik lietuvių, bet ir viso tarybinio meno raidoje laikomi vitražai — erdvinės kompozicijos, pritaikytos bet kurioje interjero vietoje — langu fone, hole, dekoratyvine pertvara.

Vienas reikšmingiausių naujųjų darbų — Broniaus Bružo vitražas, įkomponuotas Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nuolatinei atstovybės rūmose Maskvoje. Dingina epinė kompozicija, užimanti tris pastato aukštus, burte užburia žiūrovą. Tai tarsi Lietuvos žemės dalėlė su tyliu Nemuno srovimu, vilugės giesmė, žaliosiomis lankomis, su išpuodingais architektūros ansambliais. Gimtinės grožis, krašto istorinė praeitis, miesto ir kaimo žmonių darbas, kova už taiką — tokia pagrindinė daugelio naujųjų kūrinių tema.

Lietuvių vitražo meistrų darbai gerai žinomi visoje Tarybų Sąjungoje ir užsienyje. V. Lenino memorialiniame centre Uljanovske sumontuotas Algimanto Stoška vitražas, vaizduojantis tarybinės liaudies kelių po revoliucijos, kitas jo darbas — vitražas "Tėvynė", sugrįžęs iš pasaulinės parodos "Ekspo'67" Montrealyje, dabar puošia Kauno dirbtinio pluošto gamyklą. Didžiuliai lietuvių dailininkų vitražai buvo eksponuojami Osakoje, Paryžiuje, Londone, Vienoje.

Įkūnyti dailininkų sumanymus padeda vitražo stiklo baras, isteigtas Vilniaus "Raudonosios aušros" fabrike. Kasmet čia pagaminama po 70-80 tonų stiklo lietuviškoms vitražo sakmėms.

Romualdas Čėsna

Kasdieninė Lietuva

Arkstave rytą važiuava toliobusai į darbą. Užpakalinėje sėdynėje atsidėjo vyras ir moteris. Apygaliai inekdamai, likučieno visų savo draugų savybes. Išgirdau, kad vyriškis turįs autoversivę gerą patįstamą „Aukšines rankas turi žmogus, bet... jau baigia prisigerti, — girdyti vyriškio balsą. — Toks žmogus visiems reikalingas, todėl kiekvienas be konjako ar šampano butelio pas jį neina... Gaila, bet ligal taip jis nelitvė: kiekvieną dieną apspingas..."

Kalbasi du žmonės apie savo bendrą pažįstamą, galį pagalbui, kad siejotasi dėl jo, bet... esu tikras, kad ir tie bruka butelį, jei prireikia jo pagalboms. Ir taip visi po kruopelytę, po lašelį, net nesumažindami, kad taip reikalingą aukšinių rankų meistrą braukia iš gyvenimo... Atmintin įstrigo du žodžiai: „reikalingas žmogus".

Kiekvieną pavasarį, vasarą ar rudenį, kai apsilankau gimtąjame kaime, girdžiu senųjų žmonių atsidūsimus: esą reikia pasirūpinti stipresniu garinio buteliu, nes reikalią praeiti traktorininko, kombainininko ar valcuotojo paslaugų. O be butelio, patys suprantate, nėra karbozės. Mačiau ir girdėjau ne sykį, kaip prievarta [kaimietiški papročiai — iš visos širdies] sodino traktorininką, suarusį sodybinį sklypą, prie stalo, pylė į stiklinę vyną ar degtinę, siūlė gerti, nors čia pat stovėjo galinga technika ir po valgių jis važiavo pas kitą kaimyną. Kaip nepaivaizinti, jeigu toks reikalingas žmogus, stebėjosi kolkolčiai, kai pelkiau į jų važiavimą. Pristimčiau ir kitą atvejį, atsitikusių su taip „reikalingu" žmogumi. Kadale jis kaip „rajonas atstovas" dažnai lankydavosi ūkiuose ir beveik visur kaip svečias ir įtikinamas asmuo buvo sodinamas garbingiausiu vieton, prašomas lenkti sklidinę turę iki dugno... Laimė, patį laiką žmogus suprato, kad klampsta į lūną. Atrodo, argi iš blogos valios — iš visos širdies — skandinami žmonės. Žinoma, tol, kol jie būna iš tiesų reikalingi: galį suremontuoti mašiną, suurti sodybinį sklypą ar šlap kokią kitą patįstamą padaryti. Škaudu, kad dauguma tokių visiemis reikalingų žmonių vėliau atiduria už gyvenimo borto, tampa niekinami ir niekam nereikalingi.

A. GRAMINYS

Vilnius

Perskaitęs straipsnį, ir aš noriu pasidalyti mintimis apie duoną, jos kainą. Gimiau buržuazinėje Lietuvoje. Tėvai turėjo 8 hektarus žemės. Mažas būdamas, netekau motinos, todėl mane auklėjo tėvo motina — senelė. Duonos, galima sakyti, lyg ir užteko, bet senelė iš mažens mus mokė ją gerbi. Bardo, jei pastebėdavu kur nors nematę gabaliuką duonos, ir pridurdavo, kad gali kada nors tekti rinkti trupinius. Taip gyvenime ir atsitiko.

1944 m., Ilyvijos vokiečiai iš Lietuvos, drauge su kitais jaunuoliais išėjau į Armiją. Vieną kartą fronte atsitiko taip, kad negalėjo laiku aprūpinti maisto produktais, o atsargų ilgį neturėjome. Atsitiktinai pastebėjau ant žemės apie porą atsargų duonos trupinių. Jie buvo šlapi, tačiau aš juos iki vieno surinkau ir suvalgiau. Koks tai buvo skandantis! Nuo to laiko kitomis akimis pamatiau duoną, pajutau jos nepakartojamą skonį ir didžiulį vertę.

Dabar duonos turime socialist. Bet ar visį ją brangiai prie upių ir ežerų, pelosiu vietose labai dalnai pastebiu nemusę po pris ar daugiau kepaliukų duonos. Matyti, yra žmonių, kurie nežino tikrosios duonos kainos. Ji nepalyginama su ta, kurią mokame parduotuviųje.

V. BAUMILA

Didžioji Tėvynės karo dalyvis

Barikuškio daržininkystės tarybinis ūkis

IŠ VIEŠNAGĖS PO LIETUVĄ

ALDONA ALEKNIENE

Šį kartą iš Floridos vyko į Lietuvą kitu keliu, ne per New Yorką, kaip paprastai. Pasirodo begalės keliautojų agentūros nebesuderina lėktuvų maršrutų su Europos lėktuvais — kuogreičiausiai pasiekti užsibrėžta vietoje. Mus nukreipė iš Tampa, Fla. į Atlanta, Georgia. Aerodromas didžiulis, sakoma, vienas didžiausių JAV. Gerai sutvarkytas, požemyje iš centro traukinėliai išvežioja į visas lėktuvų linijas. Pirmą kartą, nesupapildžius, atrodė klaidu.

Kelionės retai būna be nuotikių. Taip ir šį sykį — pasikeitė lėktuvą vokiečių linijos Liufhansa į Frankfurtą. Lėktuvas iš palengvo pradėjo krutėti. Kapitonas pranešė jį išvažiuojame. Tolokai nuo stoties išėjus į lauką sustojė. Laukėme kada kils į orą. Vėl praneša — grįžtame atgal į stotį. Keleiviai išlėpė. Sugrįžta, išlipa netoli sėdėjusių mergaitė gal apie 14 metų amžiaus. Bet surasti jos bagažą iš apie 300 keleivių ėmė pusę valandos. Lėktuvas jau vėluoja visą valandą. Kyla abejonė, ar mes besuspėsime Frankfurtą pasiekti į kitą lėktuvą į Maskvą. Mūsų laimė, lėktuvas nuskrido laiku. Mes suspėjome persėsti į aeroflotą lėktuvą.

MASKVOJE

Pasiekę Maskvą einame per muitinę: kiek daug žmonių! Veikia net šešios eilės. Inspektoriai atstargiai tikrina dokumentus. O dar tikrins bagažą, ir kitą vietą ilgiausios eilės. Liko tik valanda laiko. Vėl baimė — pavėluoime. Teks persikelti į kitą aerodromą lėktuvui į Vilnių.

Mūsų laimė, pagalba vieno pareigūno mus nukreipė į priekį, į pirmuosius. Muitininkai bagažą praleido be didelio tikrinimo. Greit išskubėjome į kitą aerostotį. Kai pasiekėme stotį dar buvo 15 minučių, bet lėktuvą jau buvo pilnas — "nėra vietos" — pasakė. Nusimėm, kur gausim nakvyne? Sėdime. Praėjus keliolikai minučių kasininkė pranešė, kad už valandos bus "papildomas" lėktuvas. Nudžiugome, ir tikrai pasiekėme Vilnių 11:30 v. vakare. Sutiko "Tėviškės" Draugijos pirmininkas Pranas Petronis ir kiti artimieji.

VILNIUJE

Vilniuje pirmą dieną mūsų viešnagei susiplanavome Gu Generolui P. Petroniui. Pirmoji išvyka — į Panevėžį, Kupiškį. Nors aš gimusi JAV, bet augau Kupiškio apylinkėse Vėžionių k. Kupiškėje lankiau mokyklą. Čia praleistos vaikystės dienos — į širdį įstrigę brangūs neišdildomi prisiminimai. Gražūs šis kraštas, kiekvieną kartą parvykusi į jį lankau. Labai dar vis gražėja kupiškėnų kraštas, auga naujos statybos, tobulėja žmonių gyvenimas. Valstybė rūpinasi žmonių sveikata, suteikia sąlygas poilsiauti, gydytis.

Sesutė nuvežė prie Levens upės prie Kupiškio. Čia vyksta didelis projektas, ruošiamos marios, kur ateityje plačios apylinkės žmonės poilsiaus gamtos prieglobstyje. Stovi didžiuliai krantai, jau daroma užtvanka skersai upę ir kloni. Supiltas aukštas pylimas sukaupti pasavasario vandeniui.

JONISKELIS

Būtinai norėjome aplankyti Antano Bimbos kapą. Pasukome link Panemunėlio. Stai skersai kelio lentelė "Antano Bimbos kapas". Iš kelio išsukome į karpines.

Tik įėjus pro vartus — jo

Plungeje dirbtinių odų gamykloje — kabinete Aldona Alekniene su Direktorium Egidijū Bulova.

kapas ir jo paminklas. Natūralus aukštas kpmuo, prie jo baltas beržas. Išpudingas vaizdas, menantis jo charakterį. Būdinga, tie, kurie Antaną Bimbą pažinome kaip talentingą rašytoją, redaktorių, taurų, kuklų, pašventusių visą savo gyvenimą pažangioms idėjoms — kovai už darbo klasę. Visą tą aplinkumą mus giliai sujaukino. Grižo į tėviškę amžinam poilsiui, iš kurios jaunuoliu būdamas išvyko į platumas, bet meilė savo kraštui nedingo.

ZEMAITIJA

Prieš išvykstant mums į Lietuvą mus Floridoje lankė Egidijus Bulovas, Plungės dirbtinių odų įmonės direktorius. Tik parvykus į Vilnių — Gen. P. Petronis sako: "Esate pakviesti pas E. Bulovą — gal būtų jums įdomu". Linksmai sutikome. Norėjome arčiau susipažinti su garbiaja Zemaitija.

Atsiuntė mašinėlę — keliai geri. Siemet Lietuvoje gera vasara — saulėta ir sausa, gal kiek permaža lietaus. Derlius visur geras. Laukuose kombainai dūzoja išsirikavę vienas po kito į eilę — dorėjo vasarą. Kiti iš pasokos tvarkė šiaudus, suko į rulonus. Dar kiti vežė — krovė į didžiules sirtas.

Rugių buvusius plotus razieną jau arė. Plungės ruošė žiemkenčių rudens sėjai.

Graži kalvotoji Zemaitija su savo kloniais. Iš Vilniaus per porą valandų pasiekėme Plungę. Plungėje buvome pirmą kartą, atvykome tiesiog į dirbtinių odų gamyklą. Mus sutiko direktorius Egidijus Bulovas, sekretorius Bronius Gražulevičius ir kiti.

Per galvą bėga mintys. Stai vėl pasimatome, šį kartą jau Lietuvoje. Pasirodo dabar mažas pasaulis, tik prieš savaitę bendravome vienam pasaulio kontinentė. Dabar mus skiria didelė tolima nuo karštos Floridos...

Didžiulis dirbtinių odų fabrikas, tik įėjus į kabineta, į akis krinta kampe stovinčios keturios garbės vėliavos, laimėtos pirmą vietą iš visų Respublikų. Per keturis paskutinius metus iš eilės, dirbtiniai vis iškovoja pirmąją vietą.

Egidijus Bulovas — jaunas vyras, vos 44 metų amžiaus, o šiai įmonei jau vadovauja 12 metų. Garbė jam už jo sumanumą, darbštumą, o darbininkams už nuosirdų darbą ir kooperaciją!

Dirbtinių Odų Gamykla įkurta 1970 metais, o pirmą produkciją 1971 metais. Pradžia nebuvo lengva, bet deka darbščiu dirbininkų, inžinierių, techniku — viso kolektyvo pastangą, o čia dirba apie tūkstantis dirbininkų, greitai kilo darbo našumas, gerėjo produkcijos kokybė. Gamybom įdiegta daug racionalizatorių ir išradėjų patiekimų pasiūlymų, kas duoda didelį ekonominį efektą.

Dabar didžiąją pusę gamybos produkcijos sudaro gamyklos inžinierius sukurtos odos. Kiekvienais metais sąjunginėse mugėse pateikiama daug naujų gaminių pavyzdžių.

Apžiūrėjome ekspozitą. Kaip jie dailiai pagaminti. Naujose vis pateikiama apdailos raštų, spalvų bei antspalvių. Daugumoje aukščiausios kokybės dalis su poliuretanišiais sluoksniais. Ši produkcija turi labai didelį pareikalavimą, tiekiamoms visoms sąjunginėms Respublikoms, iš kurių odos galanterijos fabrikai gamina įvairius moderniausias galanterijos dirbinius.

Gamyklos dirbantiems gerinamos darbo ir buitės sąlygos: yra vaikų lopšelis-darželis, gyvenamieji namai, valgykla, gydymo punktas-klinika, gerai įrengta poilsia vietė prie pat Platių ežero.

Gamyklos pirmūnai gauna nemokamus kelialapius užsienio ir šalies turistiniams maršrutams. Gydosi bei išsiaišalies kurortuose. Gražiai sutvarkyta gamyklos aplinkuma. Gaivi žaluma, medeliai, gražiai žydintys gėlynai. Tarsi byloja, kad čia dirbantys žmonės myli gamtą, vertina jos grožį.

Plungės miestas išsidėstęs tarp neaukštų krano, o tarp jų vingiuoja sraunus upelis Babrungas, ištektantis iš Platių ežero. Miestas senenas, tapęs valsčiais centru tik 1658 metais, nors žmonių čia gyvena nuo seno, dar akmenis ir žvalviro gadynėje. Tai liudija randami to meto namų apyvokos daiktai. Plungiečiai garsėjo kaip geri kalviai ir kitų amatų meistrai. Jei kas norėjo ką nusioirkti, tai keliavo į Plungės turgų. Čia galėjo išsirinkti dailias ir stiprias klumpes. Apkaustus kraitinėi skrynai ar stogastulpiui viršūne, pasirožėti medžio drožiniais, o patikusį įsigyti.

Amatininkai uždirbo mažai, pragyventi buvo sunku. Todėl liaudis kaip galėdama

kovojo už laisvę ir šviesesni gyvenimą. Matėme centrinėje Plungės aikštėje skverelyje pastatytą paminklą revoliucionieriui V. P. Rekašui. Jis čia dirbo pagrindinį darbą 1919 m., Milsaičiuose buvo mirtinai sužeistas Plechavičiaus gajos narių ir mirė. Palaidotas miesto kapinėse. V. P. Rekašiaus vardu pavadintas miesto parkas, kolūkis ir miesto aikštė. Jam mirus revoliucinė veikla nesustojė, o 1940 metais atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, rajono bei šalies atkūrimo darbams naujais pagrindais ėmėsi vadovauti buvę pagrindininkai komunistai. Deja hitlerininkai nutraukė taikų darbą. Liejosi Tarybinių žmonių kraujas. Čia ju išduoda apie 2 tūkstančiai. Iš fašistinės okupacijos Plungė išvaduoata 1944 m. spalio 2 dieną.

Siandien Plungės rajono centras, kur gyvena apie 19 tūkstančių gyventojų. Didžiausias gamyklos: "Lino", susivienijimo fabrikas, dirbtinių odų gamykla, kombinuotą pašarų gamyklą. Plačiai garsėja liaudies kūrybos gaminių įmonė "Minija". Jos gaminiai eksponuojami pasaulinėse parodose. Tai ne tik suvenyrai, bet ir baldų komplektai su valstybinu ženklu.

Daug paslaugų gyventojams teikia buitinio aptarnavimo kombinatas. Yra daug kitų įmonių, mokyklų — visų čia nesumėnėsi.

Lankėmės "Minijos" muziejuje, tai liaudies meistrų darbai. Kiek čia meninio grožio! I vairiausių kūrinių, skulptūrų, audinių. Mane sužavėjo didoka dėžė "Zemaičių vestuvės", vaizduojanti skulptūroje vestuves.

Mums atsisveikinant su malonia muziejiaus vedėja, atvyko pilnas turistų didžiulis autobusas.

Plungė turi dar vieną įdomybę, tai gražų parką apie 50 ha. ploto, įrengtą XVIII, o jo centre yra kunigaikščių Oginskių dvaro kompleksas. Dabar ten mokosi jaunieji statybininkai.

Užtenkus Babrungos ūpe ir jo vandens lygį pakėlus 9 metrų susidarė didokas ir gražus tvenkinys — Plungės marios, siekia ir parko teritoriją. Dar vieno parko įžymybė, tai Perkūno ažuolas, jo liemens skersmo 1.65 m., o šakų lajos skersmuo 25 metrų. Manoma, kad kažkada čia buvęs šventasis miškas. Po ažuolu stovėjęs aukuras, 6 vaidilutės amžinąją ugnį kurenčios, o dabar čia gėra pavaikščioti, pastovėti ant tiltelio ir stebėti kaip skuba Babrungo ūpę į Miniją, kaip sruva, putuoja vanduo sutikęs klūtį.

Parke gausu didelių ažuolų, uosiu, liepų ir kitų medžių. Yra užtenkti septyni tvenkiniai. Visada prisiminime Plungę — žalią pasipuosią naujais pastatais, įvairiaspalviais gėlynais ir jos darbščius nuosirdžius žmones.

Sakmė

Naktį — Kalvėj įkalintas — Saulę kalu.

Diena — Prie girnų prikalta — Duoną malū.

Aš jus papenėčiau. Tik ar bus mano duona Skalsi?

Aš jums patekėčiau. Tik ar bus mano saulė Sviesi?

O kad atsako laukti Nebūtų sunku — Kilnoju kūjį, Girmas suku...

Algimantas Baltakis

Prieš 40 metų buvo išvaduoata Lietuva

P. PETRONIS

Tarybų valdžios atkūrimas Lietuvoje 1940-aisiais metais tik nepilnus metus džiugino Lietuvos darbo žmones.

1941 m. birželio 22 d. 4 val. ryto išdavikiškai, nepaskelbusi karo, fašistinė Vokietija užpoelė Tarybų Sąjungą. Jau pirmąją karo dieną į Tarybų Lietuvą išiveržė fašistinės Vokietijos 40 motorizuotų ir pėstininkų divizijų, turėjusių apie 700 tūkstančių karių, 1500 tankų ir 1200 lėktuvų. Jos smogė netikėta, galinga smūgi nespėjusioms užimti gynybos pozicijas Tarybinės armijos dalims ir per savaitę okupavo visą Lietuvą.

Vykdydami Hitlerio ir kitų fašistinės Vokietijos vadeivų suruktą ne vokiečių rasės tautų pavergimo ir sunaikinimo planą, fašistai okupuotas Lietuvą, Latviją, Estiją ir dalį Baltarusijos pavadinė Ostlandu ir jo valdytoju — reichkomisarų paskyrė H. Lozę. Valdyti Lietuvą, tuo metu vadinama Lietuvos generaline srytimi, buvo paskirtas A. Rentelinas. Jis ir apygardų komisaras buvo aukščiausiasieji okupacinės valdžios Lietuvoje organai. Tačiau, lietuvių tautos valstybinę gumatą buvo panaikintas, ir okupantai, iš anksto viską suplanavę, pradėjo naikinti Lietuvos žmones, jų politinius, ekonominius, socialinius ir kultūrinius laimėjimus. Tam reikalui jie pasitelkė lietuvių buržuazinius nacionalistus, kurie sąžiningai vykdė savo šeiminkų, hitlerininkų nurodymus ir naikino savo tautos brolius ir seseris, padėjo okupantams grobti jų gėrybes.

Be lietuvių tauta, kesdam okupantų ir jų pakaliku — buržuazinių nacionalistų — siautėjimą bei ekonomine ir dvasine priespauda, nenuleidom rankų. Lietuvos darbo žmonės, suprātę, kad ateity-

je okupantai jiems ruošia finzių sunaikinimą, pradėjo aktyvių ginkluotą pasipriešinimą. Ta pasipriešinimą organizavo Lietuvos komunistų partija. Ji žadino Lietuvos darbo žmonių sąmonėje viltį, kad ateis diena, kada okupantai bus išvyti iš Lietuvos.

Toji diena atėjo po trejų su viršum okupacijos metų — 1944 vasarą. Po galingu Tarybinės Armijos smūgių mūšiuose prie Maskvos, Stalingrado, Kursko, Leningrado ir kai kurių kitų Didžiojo Tarybų Sąjungos Tėvynės karo operacijų, fašistinės Vokietijos kariuomenė patyrė didelių nuostolių ir prarado galimybę organizuoti aktyvų puolimą. Ji begalėjo tik gintis. 1943 m. rudenį ir 1944 m. pavasarį Tarybinė armija pasiekė Baltarusiją ir atsidūrė už 350-400 km nuo Lietuvos.

Tarybų Sąjungos Vyriausioji karo vadovybė nusprendė 1944 m. vasarą įvykdyti galingą puolimą Baltarusijoje, kurio tikslas buvo išvaduoti Baltarusiją, Lietuvą, Ukrainos vakarines sritis ir dalį Lenkijos. Tas puolimas prasidėjo 1944 m. birželio 22 d. Tarybinė armija pralaužė priešų gynybą Baltarusijoje, dideles vokiškųjų fašistų armijos gruputes Vitebsko, Minsko ir Bobruisko rajonuose apsupo or sunaikino. Tarybinės armijos dalys jau 1944 m. liepos 6 d. pasiekė Tarybų Lietuvos rytinius rajonus ir pradėjo vyti okupantus iš Lietuvos. Liepos 13 d. buvo išvaduotas Vilnius, liepos 22 d. — Panevėžys, liepos 27 d. — Šiauliai, rugpjūčio 1 d. — Kaunas. Iki rugsėjo 1 d. visa Tarybų Lietuva, išskyrus Zemaitiją, buvo išvaduoata. Zemaitiją išvadavimui buvo organizuotas Tarybinės armijos puolimas. Jis prasidėjo spalio 5 d. ir iki spalio pabaigos Zemaitija buvo išvaduoata. Tik Klaipėdos m. vokiškieji

fašistai išsilaukė iki 1945 m. sausio mėn. pabaigos, bet ir Klaipėda 1945 m. sausio 28 d. buvo išvaduoata. Tokiu būdu, mūsų vaduojant Tarybų Lietuvą tęsėsi 208 dienas ir naktis. Ją vadavo du Tarybinių Ginkluotųjų pajėgų frontai: 1-sis Pabaltijo ir 3-sis Baltarusijos. Tų frontų dalyse už Tarybų Lietuvos išvadavimą ir lietuvių tautos laisvę kovojo visų Tarybų Sąjungos tautų sūnūs ir dukterys. Daugiau kaip 80 tūkstančių tarybinių karių — visų tarybinių mirtinai. Jų palaikai palaidoti Lietuvos žemėje. Kruvini mūsų Tarybų Lietuvoje jau vaduojant, buvo tikras internacionalinės tautų draugystės pavyzdys: rusų, ukrainiečių, baltarusių, armėnų, gruzinų, kazachų, uzbekų, latvių, estų ir kitų tarybinių tautų žmonės aukėjo savo gyvybę, kad būtų laisva, laimingai gyventų ir klestėtų lietuvių tauta.

Praėjo 40 metų nuo Tarybų Lietuvos vadavimo kruvinių mūsų dienų. Dėkodama Tarybinei armijai — išvaduoatajai, lietuvių tauta didžiulios, kad ir jos sūnūs ir dukterys didvyriškai kovojo tarybinių partizanų ir Tarybinės armijos eilese, vaduodami savo ir kitų tarybinių tautų kraštus iš vokiškųjų fašistų jungo. Okupuotoje Lietuvoje veikė 92 partizanų būriai, kurių eilėse prieš okupantų kovojo daugiau kaip 10 tūkst. partizanų. Fronte, prieš vokiškuosius fašistus, nuo 1943 m. vasario mėn. iki karo pabaigos kovojo 16-oji lietuviškoji šaulių divizija. 1944 metais išvadavus Lietuvą, daugiau kaip 100 tūkstančių lietuvių (savanorių ir mobilizuotais) papildė Tarybinės armijos eiles, ir narsiai kovojo baigiamose Tarybinės armijos operacijose Didžiojo Tėvynės karo frontuose Lenkijoje, Čekoslovakijoje ir Vokietijoje iki pat karo pabaigos.

JUOKAS — DALYKAS RIMTAS

Klaikus sapnas

JUMORESKA

Maniakas prezidentas, kuris manė galįs visam pasauliui diktuoti savo valią, spėsti kitų valstybių ir tautų likimus, vieną rytą pabudo lyg drugio krečiamas.

— Kas atsitiko, ponas prezidentė? — paklausė susirūpinęs karo ministras. Jis, laukdamas savo šeiminko įsakymų, neatsitraukdavo nuo jo nei dieną, nei naktį.

— Aš... aš... sapnavau... — lemeno prezidentas, kauptėdamas dantis.

— Neimkit į galvą, ponas prezidentė — šokosi raminti savo darbdavį karo ministras. — Aš irgi kartais nei šį, nei tą sapnuoju. Anąkart sapnavau baisy sąpna, kad tolimoj šaly žūsta mūsų vaikinai, kuriuos mudu pa-

siuntėme ginti laisvę ir demokratijos. Bet kai padavėte pagalvojau, kad ten, kur miršta mūsų kareiviai, yra gyvybiškai svarbus mūsų šaliai regionas, iš karto apimau.

— Ee... čia visai... ne ftas... — beviltiškai nuomoj ranka prezidentas.

— Tada tikriausiai terorbranduolinį karą sapnavote? — bando išklauti ministras. — Baisus dalykas — karas, ką ir besakyti. Bet mums nėra ko nuogastauti. Įsirengėme puikias moderniškas slėptuves, kur taip pasislėpsim, kad jokios raketos nebaisis.

— Ne ftas, ne ftas, — mikčiojo prezidentas.

— Tada nieko kita nebelleika — jums prisapnavo pasaulio pabaiga, — nusprendė ministras. —

Taip, taip, neveltui sakoma: trečias kartas — nemeluos. Nieko žemėje neliks. Tik jūs, ponas prezidentė, ir aš — ištikimas jūsų tarnas. Jūs pasaulio viešpats, o aš — jūsų dšinioji ranka.

Ministrai nepavyko nuraminti savo poną. Teko kviešti gydytoją. Tik po geros raminančių dozių, prezidentas šiek tiek nurimo ir pradėjo pasakoti savo klaičių sapną.

— Zinote, ponai, aš... aš... sapnavau taiką. Jūs tik įsivaizduokite! — taiką!

Tai buvo kažkas baisaus, neįtikėtino. Ji stėjo prieš mane jaunos moters pavidalu. Vienoje rankoje laikė baltą balandį, kitoje — alyvų šakelę. Aš taip persigandau, kad ir dabar negaliu atgausti žado. Pamaniau, kad mums visiems — galas.

Klausydamasis prezidento pasakojimo, karo ministras panerino akis, susvyravo ir be sąmonės krito ant grindų. O prezidentas vėl ėmė firtėti, kaip kiškis, išvydęs medžiotoją.

— Taip, taip, įėjau jau prezidentas sapnuoja tokius sapnus, tai ką mums, jo pavaldiniams, besapnuoti, — murmėjo gydytojas, pildamas ministrai ant galvos šaltą vandenį. — Sapnai tuo ir baisūs, kad kartais prisapnuoja visai ne tas, ko norima.

Vytautas DAPSAUKAS

Mažeikio rajono „Jaunosios gvardijos“ kolūkio pirmininko pavaduotojas

„Laiskas ir įvykiai“

K. Marksas rašė: „Mes ne teigiame, jog valstybės piliečiai turi atsikratyti savo religinio ribotumo kad galėtų nusimesti pasaulietiškus savo varžtus. Mes teigiame, kad jie atsikratys savo religinio ribotumo tik tuomet, kai nusimes pasaulietiškus savo varžtus. Mes nepaverčiame pasaulietišku klausimu teologinius. Mes teologinius klausimus paverčiame pasaulietiškais. Gana ilgai istoriją aiškiname prietarais, mes prietarus aiškiname istorija“. Šis teiginys lyg ir susumavo ilgą laikotarpį, per kurį K. Marksas ir F. Engelsas suvokė religijos, jos kilmes esmę, iš principo naujai išaiškino ateizmą. Naują religijos sampratą sąlygojo ir nuodugni istorinių klausimų analizė, ir tie aktualūs uždaviniai, kurie iškilavo revoliucinei teorijai ir praktikai.

ATEIZMAS VRA HUMANIZMAS

Marksizmo-leninizmo klasikai — pasaulėžiūros klausimais

Savo filosofinių ir socialinių politinių pažiūrų evoliucijoje K. Marksas ir F. Engelsas įveikė savo pirmtakų istoriškai ribotus pažiūras į ateizmą, sugebėjo susieti jį su bendru demokratiniu, o po to ir proletariu reikalavimu praktika. Šio ryšio aptikimas ir pagrindimas nulėmė kokybinį šuolį ateizmo istorijoje. Iš vienos pusės, religija neteko savo buvusio apriorinio pagrindimo, o iš kitos — ateizmas jau suprantamas ne tik kaip religijos neigimas, bet ir kaip teigiamas pozityvių socialinių, gnostologinių ir dorovinių vertybių įtvirtinimas.

Esamų religinių formų kritika kartu pripažįstant religijos amžinumą arba sudėviavimą, kokia nors realia žmonių santykių forma, jų „surreliginimas“ — būdingas visų iki K. Markso buvusių ateistinių koncepcijų bruožas. K. Marksas ir F. Engelsas nepripažįsta religijai gyvavimo teisės, įtvirtindami ir pagrįsdami ateizmą ne kaip antireligiją, ne perneikdami jam anksčiau religijai būdingas funkcijas, o paversdami jį bendros mokslinės materialistinės pasaulio socialinio pertvarkymo ir komunizmo įtvirtinimo teorijos bei praktikos momentu.

Visų pakratų bažnytininkai daug padarė, kad diskredituotų ateizmo sąvoką, pamerktų ateistus kaip religijos ir dievo priešus, apskelbdami juos amoraliais ir nedorovingais žmonėmis, neigiančiais pasaulio pagrindus, religiniais įvesti anarchiją ir sugriauti visus humaniškus principus bei santykius. Religijai vadintini vispatavimai buvo plačiai paplitę ir tapdavo masinės smones stereotipu. F. Engelsas rašė apie vadinamuosius apsišvietusius anglius kaip apie viešosios nuomonės skelbėjus: „...paskelbkite, kad netikite Kristaus dieviškumu, ir jūs būsite išduoti ir parduoti; viešai prisipažinkite, kad esate ateistas. Ir kitą dieną jie apsimes nepažįstą jūsų“.

Marksistinė pažiūra į ateizmą esmę ir jo vietą socialiniame ir dvasiniame gyvenime yra perėjusi keletą etapų. Iš pradžių suprasdami ateizmą kaip religijos antitezę ir jos likviduotoją, K. Marksas ir F. Engelsas savo pasaulėžiūros evoliucijoje moksliskai apibrėžė religiją ir ateizmą, parodė jų glaudų ryšį su materialine gamyba ir visuomeniniais santykiais, atskleidė pozityvų ateizmo, kaip vienos mokslinės pasaulėžiūros komponento, neigiančio religiją — iluzorinę, ydingą smonės formą, — vaidmenį.

Viena iš aktualių tuometinės religijos kritikos problemų buvo paneigti tariamai didžiųjų religines morales reikšmingumą, jos vaidmenį ugdant žmogų, jos gerio ir blogio supratimą, slopinant „gyvuliškus“ instinktus. Prancūzų materialistų ir L. F. Feterbacho veikaluose išsamiai kritikuojamas religines morales šventiškumas ir veidmainingumas, jos priešinamas žmogiškajai esmei ir prigimčiai, religijos prieinantis būti dorovinių santykių regulatoriu. Prancūzų materialistai demaskavo iš anksto nustatytą religines morales vaidmenį, jos nesuderinamumą su besivystančiomis visuomeninėmis ir dorovinėmis žmonių pažiūromis. Šį metodą perėmė K. Marksas ir F. Engelsas, ir jis tapo veiksmingu ginklu jų kovoje su religiniu obskurantizmu.

Religija suskaldo žmones, žemina netikintuosius ir tikintuosius, formuoja šį suskaldymą atitinkantį gerio ir blogio supratimą. Gerio ir blogio problema užima joje vyriausią vietą. Priskirdama savo principams gerio pradą ir šitaip pavertusi save gerio įsikūnijimu, religija atmeta bet kokią abejonę šiais principais. „Religinis jausmas... — rašo K. Marksas — laiko save vieninteliu gerio. Bet kurį sukelta blogis jį priskiria religinio jausmo nebuvimui, nes jeigu vienintelis geris yra religinis jausmas, tai tik jis ir gali kurti gerį“. Tačiau „geris“, apie kurį kalba krikščionys, skiriasi nuo kitų religijų, kaip ir prieš krikščionybę buvusių religinių formų „gerio“.

Veikaluose iki 1844 m., kada marksizmo klasikai rašo apie moralę, daugiausia kalbama apie žmogų kaip tokį, apie priešingą religijos ir mokslo, religijos ir filosofijos požiūrį į jį. F. Engelsas yra tos nuomonės, kad „žmogus turi tik pažinti pats save, savimi matuoti visus gyvenimo santykius, vertinti juos pagal savo esmę, tikrai žmogiškai tvarkyti pasaulį pagal savo prigimties reikalavimus, — tada jis įmins mūsų laikų misiją“. Neatsitiktinai jis pripažįsta būsimąjį vaidmenį darbininkų klases, kuri turi tik vieną pasirinkimą — „tarp bado mirties ir socializmo“. Žmogišką pasaulio tvarkymą paneigia religijai dievotumą kaip visuomenės morales ir žmonių bendrojo gyvenimo normų pagrindą. Religija sankcionavo viduramžių obskurantizmo baisybes, ir visa tai ejo iš jos morales, kuri tikėjimo ir jo adeptų gynimą kele į pirmą vietą moralinių darbų gretose.

Religinės morales pagrindas — tarnauti dievui, pelnytį jo dekingumą ir pomirtinę dangaus karalystę. Todėl ir buvo nepripažįstamas šis pasaulis, žmogus buvo laikomas melo įsikūnijimu. Pirmoji nuodėmė, — o teologas aiškina, kad blogis kilęs iš nuodėmės, kaip Damoklo kardas kybo virš žmogaus, iškreipdamas jo sampratą apie patį save ir žmonių santykius. Neigdami pirmąją nuodėmę, materialistai kartu paneigė pasaulio ir žmogaus „pagedimo“ amžinumą, priešė būsimosios žmogijos harmonijos paveikslą. F. Engelsas rašo: „Mums ne į galvą neateina paskelbti pasaulį žmogų ir jo gyvenimą melu; atvirksčiai, taip nedorai cigiasi mūsų priešinkai krikščionys: jie pasaulį ir žmogų laiko priklausomą nuo kažkokio dievo malonės, o iš tikrųjų tas dievas buvo sukurtas tik dėl to, kad pats žmogus atsispindėjo chaotiškoje neišlavėjusios savo smonės medžiagoje“.

Religijos viešpatavimas, kuris visada „buvo suponuojamas iš anksto“, sąlygojo tai, kad „politikos, teisės, morales žmogus... buvo skelbiamas religingu žmogumi“. Konstatuodami šį pirmtakų perimtą teiginį, marksizmo klasikai užsibrėžė nurodyti jo įveikimo kelius. Tai buvo neįmanoma nesuprantant to, kas sudaro dvasinių procesų apskritį, taip pat ir moralės pagrindą. Tik perėję į istorinio materializmo pozicijas K. Marksas ir F. Engelsas galėjo pagrįsti teiginį, kad ir

teorijoje, ir apskritai tikrovėje tai įvyksta tik tada, kai gamybiniai santykiai nebeatitinka gamybinių jėgų. Pasikeičia visuomeniniai santykiai pakeičia ir jėgų būdingas politines, teisines ir moralines normas. Tuo būdu ir religija, ir ateizmas yra istoriškai objektyvūs, taip pat kaip objektyvios yra religinė ir pasaulietiška moralė. Ir prieštaravimo esmė yra ne jų priešpastatymas viena kitai, o išaiškinimas, to, ką jos „ap-ternauja“.

Realų gyvenimą, kad ir koks sunkus jis būtų, nerealus žmogus suvokia kaip tikrovę, o savo santyki su juo jis išreiškia jo esmės pažinimu. Ir tada gyvenimo kelio pasirinkimas tampa moraliniu pasirinkimu, kurį sąlygoja aplinka aplinkybės, ir nepasitenkinimas gyvenimu yra nepasitenkinimas šia aplinka ir aplinkybėmis. Religinė dogma trukdo žmogui suvokti realų gyvenimą, jo priežastis priskirdama antgamtiškai jėgai dievui. Kaltes dievui dydžiu ir paartkinamas visas žmogaus gyvenimas.

Socializmą ir komunizmą jų priešai apkalta „bedievišku materializmu“. K. Marksas pažymi, kad pagrindinis materializmo politika ir moralė, jis remiasi švietėjų pažiūromis. Ateizmo, kaip pozityvios pasaulėžiūros ir smones įtvirtinimas prancūzų materializmo organiskai derinasi su juo politiniu radikalizmu, ir nors toli gražu ne visi materialistai teigiamai žiūrėjo į revoliuciją arba komunizmą — pastarasis tik darsis mokslu, — objektyviai jie padėjo juos įgyvendinti. Štai kodėl K. Marksas ir F. Engelsas skytė jiems tiek daug dėmesio, vertindami juos kaip naujų socialinių santykių ir naujos morales skelbėjus.

Geniali K. Markso pirmtakų nuovoka, kad religija sankcionuoja ir remia viešpatuojančius santykius, pasitvirtino. Tačiau juo pažiūros buvo koreguojamos, ir tai padėjo formuoti mokslinio ateizmo teoriją. Buvo moksliskai išaiškinta ir išvada apie ateizmą kaip humanizmą. K. Marksas rašė: „...ateizmas, dievo neigimas, yra teorinio humanizmo tapsmas, o komunizmas, privatinės nuosavybės neigimas yra tikrai žmogiško gyvenimo. Kaip žmogaus savasties, reikalavimas, praktinio humanizmo tapsmas; kitą sakant, ateizmas yra religijos neigimo, o komunizmas — privatinės nuosavybės neigimo sąlygotas humanizmas. Tik neįėjant į sąlygotumą — kuris vis dėlto yra būtina prielaida, — atsiranda pozityviai iš savęs paties prasidedantis, pozityvus humanizmas“.

Tačiau ateizmas ir komunizmas nėra pabėgimas, nėra abstrakcija, nėra žmogaus sukurto daiktų pasaulio, daiktuose įkūnytų esminių žmogaus galių praradimas, nėra į dirbtinį, primityvų paprastumą grąžinantis skurdas. Priešingai, ateizmas ir komunizmas yra tikras žmogaus esmės tapsmas, tikras realiosios jo esmės įgyvendinimas. Čia K. Marksas panaudoja ateizmą kaip analogiją humanistinei komunizmo esmei atskleisti. Kartu jis pateikia svarbų teiginį, kad ateizmas gali tik teoriškai įtvirtinti humanizmą, kai tuo tarpu praktinis ateizmas pasiekiamas tik komunizmui nugalėjus. Tuo būdu pozityvus humanizmas yra teorinio ir praktinio humanizmo vienybė. O jo teorinio komponento pagrindą sudaro dievo neigimas, religijos neigimas.

K. Markso pozicija turėjo didžiulę praktinę įėgą. Tarp ateizmo ir komunizmo buvo nutiesti tiltai. Jo raginimai panaikinti religiją buvo materialiai įkūnyti teoriniame teiginyje apie ateizmą ir komunizmo savitarpio santykį. Vėliau „Vokiečių ideologijoje“ K. Marksas ir F. Engelsas tarsi susumavo savo religijos įveikimo kelį įveikimo, susies jį panaikinti su sąlyga pasikeitimu. „Ši istorijos samprata, — rašys jie, — skirtingai nuo idealistinės, nieišsko kiekvienoje epochoje kokios nors kategorijos, bet visuomet laikosi tikro istorijos pagrindą, aiškina ne praktiškai ideomis, bet idėjinėmis formomis — materialine praktika, ir iš to

Ten kur kalnas Gedimino . . .

RESTAUROJAMA PILIS

Nuotraukoje: Gedimino Pilies bokštas pastoliuose.

Laikas ir metų laikai negailestingai trupina Sąjunginės reikšmės istorinio-architektūrinio paminklo — Gedimino Pilies — sienas. Todėl šiais metais vasaros pradžioje Vilniaus restauravimo tresto meistrai pradėjo Pilies sienų restauravimo ir konservavimo darbus: keičiamos senos ir sutrupėjusios plytos, taisomos mūro siūlės tarp plytų, raudondvario skarda dengiamos palangės, karnizai. Sekančius metus Pilis pasiitiks atjaunėjusi, pasipuošusi.

NEPAMIRŠTAMI SUSITIKIMAI

Nuotraukoje: Rašytojas Jonas Mačiulis kalba susitikimo dalyviams apie savo kūrinį.

Vilniaus Gedimino Pilies muziejaus kolektyvas muziejiniams organizuoja įdomias literatūrinės vakarones. Jose jau dalyvavo rašytojai Julius Butėnas, Vytautas Petkevičius, Jonas Mačiulis ir kiti. Jie muziejiniams papasakoja apie savo kūrybinis sumanymus, darbo procesą, skaito savo kūrinis. Vakaronės turi didelį pasiekimą ir muziejaus darbuotojų laikiamos.

GEDIMINO KALNE — PARODA

Pirmą kartą Vilniaus Gedimino Pilies muziejaus istorijoje kalne buvo organizuota liaudies meistro Ipolito Užkurnio darbų paroda. Ekspozuota apie 20 monumentalų darbų istorine tematika: „Birutės pagrobimas“, „Vaidila“, K. Donelaičio „Metai“ (ispūdingas darbas), liaudies dievdirbys „Svirskis“ ir kiti darbai.

Medžiagą paruošė A. Martiniotis

Kultūros Atgarsiai

Iš Vilniaus mane pasiekė itin įdomi knyga: XX a. lietuvių dailės istorija, antras tomas. Knyga apie laikotarpį 1900-1940. Prie sudarymo prisidėjo geriausias Lietuvos dailėtyros jėgos, — redakcinė kolegija: Petras Aleksandravičius, Ingrida Korsakaitė, Jonas Kuzminas ir Sigita Noreikienė; autoriai: Ingrida Korsakaitė, Irena Kostevičiūtė, Jonas Mackonis, Laima Petruševičiūtė Augustinavičienė, Apalonija Valuševičiūtė ir Zita Zemaitytė. Atsakinga redaktorė Ingrida Korsakaitė, Recenzavo Nijolė Tumėnienė.

Ši knyga be abejo bus įdomi Amerikos lietuviams dailininkams — tiems, kurie paliko Lietuvą jau būdami subrendę dailininkai, ir tiems jaunesniems, kurie paliko Lietuvą dar neišsimoklinę, bet, kurie visvien dominavo epocha Lietuvoje.

Tuo atžvilgiu įdomiausias faktas yra pirmas, „Lietuvių dailė, 1930-1940 m.“ Skyriuje gyldenamos sekamos temos: Visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo sąlygos bei veiksmas: dailininkų grupuotės bei organizacijos ir surengtos parodos; dailės kritika ir dailėtyra; lietuvių liaudies meno populiarumas, tyrinėjimas, ugdymas.

Informacijos atžvilgiu knyga pavyzdina. Norite žinoti apie individualines ir kolektyvines parodas prieškarinėje Lietuvoje? Prašome. Štai, pradėdant 1930-ais metais: Pirmoji jaunųjų menininkų kurinių paroda. Kaunas. Ateitininkų rūmai. Laisvės al. 3; kovo 23 d. — balandžio 7 d. Katalogas. N. Arbit Blo to kurinių paroda. Kaunas. Maironio g. 5; atidaryta balandžio 13 d. A. Zmuidzinavičiaus, P. Kalpoko, V. Didžioko, B. Didžiokienės ir O. Dūbenekienės paveikslų paroda. Kaunas. Universiteto 1 rūmai. (Mickevičiaus-Donelaičio g. kampas); balandžio 13-27 Katalogas su iliustr.

Pažymėtos svarbiosios parodos centre ir mažos personalinės parodos provincijoje. Pavyzdžiui, skaitome, kad tarp kitų parodų, Kaune 1932 m. įvyko dailininkų grupės „Ars“ paroda, M. K. Čiurlionio galerijoje, atspausdintas katalogas-almanachas, kuriame tilpo asmeninų credo ir t. t. Bet kitur mes randame, kad 1931 m. Joniškėje buvo atidaryta T. Petraičio dailės paroda, o 1934 m. V. Brazdžio keramikos darbai buvo išstatyti Mariampolėje Klimaičio viešbučio salėje . . . Taipgi pažymėtos parodos užsienyje, kur dalyvavo lietuviai dailininkai, ir užsienio meno parodos Lietuvoje. Pavyzdžiui,

Tematika, žinoma, pasikeitė ir praplatojo, nes gyvenimas po socializmo, vėniaip ar kitaip formuodamasis, be abejo yra labiau „visuomeniškas“, „socializuotas“, kas beveik automatiškai įveda ir meną socialinai jaustas (arba bent atsakomąsias) temas. Bet stilius tam tikra prasme yra kalba, ir kaip visomis kalbomis galima išreikšti įvairias ideologijas, taip ir per skirtingus stilius. Žiūriu į A. Gudaičio 1933 m. nutapytą paveikslą „Naujakuriai“. Tema klasiška, idealizuota: jauna valstiečių pora, kūdikis jos glėbyje, simbolizuojant pasitikėjimą ateitimi, lokala simbolizuoją lyg iš Schagallo pasiskolinta raudona karvė ir balta ožka — penkios figūros (trijų žmonių, dviejų kitų gyvūnų) įjungtos į imantrią kompoziciją ir viską jungia neperdėto, melancholiško ekspresionizmo atmosfera . . . Bet ar ta praeitis taip jau toli nuo dabarties? Siuolaikinis paveikslas, pavadinamas „Kolu-kiečiai“, nebūtų toks jau skirtingas. Kontinuitetas stiprus.

Tad, ar yra „lietuviška tapybos mokykla“? Į tą ne lengva atsakyti, tikriausiai ne mums, čia, Amerikoje. Kontinuitetas dar nereiškia specifika. Gal yra Pabaltijo mokykla, o gal Šiaurės-Rytų Europos mokykla? Netiesioginiai, ypatingai per skyrus apie individualinius dailininkus, tas klausimas nagrinėjamas XX a. Lietuvių dailės istorijoje. Dėl šios priežasties, kaip dėl eilės kitų, ši knyga mums yra tikras lobynas. R. B.

KLAIPEDA. 300 kubinių metrų gelžbetoninių perdangų plokščių Baikalas—Amūro magistralės statybos išsiuntė uostamiesčio 1-oji gelžbetoninių konstrukcijų gamykla. Ši įmonė jau ne pirmą kartą tiekia BAM-ai konstrukcijas pramoninių objektų gyvenamųjų namų statyboms.

Jurijus PISČIKAS
Maskva

ALGIMANTAS BALTAKIS

Vidunakčio tercinos

Kokia tamsi naktis! Ir tu ūmai
iš baimės krūpteli: o kur išnyko
Kainai ir daubos, medžiai ir namai?

Kur žmonės dingo? Negi tik iš knygų
Galėsi sužinoti, kai prašvis,
Apie jų būvį, tragišką ir nykų?

O gal ir knygų nebėra išvis,
O dvidešimto amžiaus sprogingo
Plėkies kaip išmesta krantė žuvis?

O Hirosimas, žimtas Hirosimų!
O dvidešimto amžiaus pelėnai!
Bet pamažu vėl protas viršų ima:

Nors nieko nematai dar, bet žinai,
Kad ir tamsoj, kaip ir šviesoj, išlieka
Namai ir medžiai, daubos ir kainai.

Ir žmonės. Mūsų rūpesčiai ir siekliai.

Detroit, Michigan

Viešnia iš LTSR

Antanas ir Regina

Nesimatę per keturiasdešimt metų, pagaliau Antanas Matulis susitiko su savo dukra, Regina Kyguoliene. Ji i Detroitą atvyko gegužės 20 d. Per karą Antanas Matulis atsirado Detrote ir čia apsigyveno. Lietuvoj paliko savo dukrelę Reginą ir žmoną, bet žmona 1949 metais mirė. Mirdama motina paliko Reginą apie vienuolikos metų. Ją užaugino giminės. Tėvelis Antanas Matulis Regina paliko apie trijų metų amžiaus. Per 40 metų jos nebuvo matęs. Regina parduotuvės vedė Parečienų kaime. Jos vyras Pranas dirba kolūky, remontininkas. Jų sūnus Almantas vedęs, dirba kolūkyje "Šaulė" inžinierium ir moko Žemes ūkio Akademijoje Kaune. Sūnus Antanas tarnauja kariuomenėje. Sūnus Audrius, 15 metų, lanko medicinos mokyklą, o dukrelė Roma, 12 metų amžiaus, lanko mokyklą. Ji dar nenustatė kokio mokslo siekti. Visa šeima gyvena Alytaus rajone, Zizenų kaime.

Birželio 16 d. Antanas Ma-

tulis sukviėtė būrį draugų į savo namus supažindint su dukrele Regina. Iš Dayton, Ohio buvo Albina Markus ir jos dukrelė Laimutė. Daug kalbų, daug vaišių, skanūs pietūs, ir daug paveikslų, kuriuos tvarkė Albinas ir Susan Bubnelis.

Dar atsisveikinimas įvyko birželio 24 d. Detroito Lietuvos klubo. Kalbėjo viešnia Regina Kyguoliene, jos tėvelis Antanas Matulis ir jų draugė Elizabeth Bruce. Buvo skanūs pietūs, daug draugiškumo. Birželio 25 d. Regina iš Detroito išvyko į Montrealį.

I Kanadą palydėjo jos tėvelis Antanas Matulis. Iš Montrealio Aeroflot lėktuvu Regina išskrido namo. Konstantas Sakalauskas galėjo Reginos viešnage Amerikoje pailginti, bet ji turi atsakomybę darba parduotuvė ir nenorėjo ilgiau pasilikti. Buvo malonu su ja susipažinti ir pasikalbėti. Tikime ją vėl ateityje sutikti. Beje, tėvelis savo dukrai užrašė laikraštį "Laisvė".

Klubo susirinkimas

Birželio 24 d. įvyko Detroito Lietuvos klubo mėnesinis susirinkimas. Dalyvavo daug narių. Baigiant susirinkimą, buvo dvi staigmenos. Pirmiausia, pasirodė viešnia iš Tarybų Lietuvos: Regina Kyguoliene. Ji visus pasveikino ir perdavė linkėjimus iš Tarybų Lietuvos. Taipgi trumpai kalbėjo jos tėvelis Antanas Matulis ir jų draugė Elizabeth Bruce. Kita staigmena, tai Albert Stacey (Stasiukinas) pasveikino su jo gimtadieniu, kuris įvyko birželio 21 d. Jo žmona Alice ratukais atvežė didelį gražų tortą su žvakutėmis prie valdybos stalo ir visi dalyviai padainavo Albertui tinkamą dainą. Buvo paruoštos skanios vaišės; jas suplavo ir paruošė Antonette Garelis. Virtuvėje pagelbėjo jos sesutė Estelle Smith, Alice Stacey, Ruth Gugas ir Millie Vasaris. Dalyviamis jubilijatas Albert Stacey patiekė įvairios stipsrosios.

Ilgai visi sveičiavosi ir linksmiai praleido gražią popietę.

Sekantis klubo pusmetinis susirinkimas bus liepos 22 d., ketvirtą sekmadienį.

Apvogė

Jau tris kartus klubietis Vincas Kirvela buvo apvogtas Detroito viduryj mieste. Paskutinį kartą buvo birželio 23 d. Pinigus jis turėjo kišenėje, bet kuomet buvo susigrūdintas, žulikai moka tyčiai pinigų ištraukti, ir paėmė. Reikia būt labai atsargiems arba visai nevažiuoti i Detroito vidurmiestį, kur pilna daug "gerų" piliečių.

Mirė klubiečiai

Birželio 9 d. Friendship Manor Nursing Home mirė William Gilbert, sulaukęs 94 metų amžiaus. Ten jis buvo ilgą laiką. Buvo pašarvotas Val Bauža laidotuvių namuose, 1930 — 25th Street,

Detroito. Laidotuvės įvyko birželio 13 d. su bažnytinėmis apeigomis Sv. Antano bažnyčioje. Palaidotas Holy Sepulchre kapinėse.

Iš vakaro, laidotuvių direktorė Yolanda Bauža Staciackienė gražiai pakalbėjo apie velionio prisiminimą.

Polaidotuvių dalyviai susirinko i Detroito Lietuvos klubą pietums.

Velionis buvo Detroito Lietuvos klubo narys nuo 1943 metų. Nulūdimė paliko žmoną Bernice Igoninę: vieną sūnų Vincent Stanley Gilbert ir žmoną Mary; posūnį Albert Stakes ir podukrą Julia Pevarek.

Birželio 22 d. mirė William Akelis, sulaukęs 99 metų amžiaus; ateinanti rugpjūčio mėn. šiais metais būtų buvęs 100 metų amžiaus. Mirė Northwest Care Center, senelių namuose kur ilgai gyveno. Buvo pašarvotas Peters laidotuvių namuose Warren, Michigan. Palaidotas birželio 25 d. Mt. Olivet kapinėse. Dideliame nulūdimė paliko sūnų Joseph ir jo žmoną Melva; dvi dukras Anna Smith ir Helen Hale bei jų šeimas: marčią (mirusio sūnaus žmoną) Olive Akelis ir daug kitų giminių.

Velionis buvo ALDDL 52

kp. narys. I Detroito Lietuvos klubą įstojo 1977 lapkričio 27 d.

Svečiuose

Birželio 10 d. netikėtai susirinko svečių pas Klubo iždininkę Birutė Jeske. Buvo Pat ir Mike Stunskai, Petras Stasikaitis, Teofila Masienė, Stefanija, Julius Rudys ir Birutė. Diena pasitaikė nepaprastai graži. Visa popietė svečiai linksminosi lauke. Buvo įdomu, kuomet Birutė čirškino mėšą ant pečiaus lauke po medžiais. Kodėl visi susirinko i Birutės gražią rezidenciją — niekas nesakė.

Stefanija

JONINIŲ NAKTIS

Iškėlė saulėn mėlynas taures miško varpeliai. Ir paukščiai nebaigė savo giesmių, pirmoms žvaigždutėms sužibus. Prasadėjo trumpiausia birželio 21-osios — 22-osios naktis. Astronomai primena: nuo šios nakties artimiausios dienos nebeilgėja, stovi vietoje. Tai — kupolas — astronominės vasaros pradžia.

Per kvepiančias šviežiai nupjautas pievas, per medum dvelkiančius sodus brenna trumpiausia vasaros naktis. Tosios nakties, rodos, kaip ir nūr. Tik švity pasakiškai sidabrinė priedanda, plaukioja permatom, spindintys ūkai. Saulė leidosi ne vakaruose, kur ežeruosna skrido laukinės antys, o šiaurvakaruose. Vakaruose žara neištirpo mėlynai rožinėse mariose, o nežymiai persiliejo i ryto aušrą. Ryto saulė didingai patekėjo šiaurės rytuose. Iki tol per nakt mirguliavo rausva pašvaistė.

Surinktos gražiausios pievų ir laukų margaziedžių puokštės. Atsokta, atidainuota kalnelių viršūnėse ir senų piliakalnių papėdėje Joninių naktis. Išburta mylinčiųjų laimė, nes paparčiai, kaip legendos byloja, prie ežerų ir miškų glūdumose deimantų šviesa spinduliavo, stebuklingais žiedais žydėjo. Iš kur atsirado tokia graži, liaudies mėgiama paženklinata tyruoju meilės vardu šventė? . . .

Viena neabejotina: ji gimė gamtos prielobstyje. Aukščiausio saulės pakilimo reiškinys žmonijai jau žinomas nuo seniausiųjų laikų. Reikia manyti, priešistorinis žmogus atkreipė i ši momentą savo dėmesį ir tinkamai jį įvertino.

Senovės lietuviai iš pradžių švėsdavo ne Jonines, o Rasos šventę. Tai vardas, kurio genealogija siekia pagonybės laikus. Rasai mūsų sentėviai didžiai tikėjo: juk ji — jauna deivė, po kaitrios vasaros dienos atėdavo atgaivinti žemės. Rasos šventė tęsdavosi ilgai ir baigdavosi birželio pabaigoje. Buvo dainuojamos dainos, kad jos iššauktų gailėsnę, sodresnę rasą. Šventės metu bočiai garbino girios vandenį, saulę rūstųjų Perkūno. Šventės paskutiniuoju akordu tapdavo apeiginiai laužai, užkuriami palei ežerus, ažuolynuose, beržynuose. Laužas buvo uždegamas ištrinta iš medžio gabalo ar įskelta titnagu ugny. Rasos šventės laužas turėjęs didelių antgaminių galių. Žmonių ištikinimu, tyros, šventos liepsnos, šokinėjančios per jas, apvalydavo nuo blogybių, suteikdavo sveikatą.

Isigalėjus krikščionybei, Turėjo savo prietarus senosios Labanoro girios žoliatotojos. Valerijonų rauti eidavo lydimos juodo kaip anglis katinio. Gyvatžolės šakni lasdavo, pirmai žvaigždė išžižėdavo.

Žemaičių krašte vidurnaktį ant Satrijos, Medvėgalio, Girgždutės ir kitų kalnų bei piliakalnių, apžergusios pietas, šluotas raganos sulėkdavosios. Savo burtais karvėms pienu, rugiams žydėjimą atimdavosios.

Neplaukdavo Joninių naktį tinklų užmesti Meironių žvejai Ignalinos krašte. Ejo legendos apie Lūšių ežero atbradose besipuškenančius laumes — baltaplaukes mergaites. Tos suviliodavosios jaunus žvejus ir negyvai užbučiuodavosios.

Leonardas Grudzinskas

Kad daugiau taip nepasikartotų!

Niekada iš atminties neišdils tas sekmadienis 1941 metų birželio 22-osios diena. Tą dieną ryte didelis burių laisviečių ir adiečių susirinko prie "Laisvės" redakcijos autobusais važiuoti i New Jersey i draugų laisviečių rengiamą pikniką. Diena pasitaikė vasariškai šilta, saulėta.

Prieškariniais metais, pažangiajame lietuvių judėjime buvo daug jaunimo, tai ir i pikniką važiuavo daug jaunų merginų ir vaikūnų. Visi buvo gerai nusteikę ir linksmi — dainavo.

Privaziavome didelį parką. Žmonių jau buvo privažiavusių keli šimtai. Būrelis sustojė vieni kalbėjosi, kiti jau užkandžiavo, užsigerdami šaltu alučiu.

Piknikuose neapsieidavo, be dainų, o jaunimas mėgstantis šokti — šoko. Visi leido laiką labai linksmai.

Pavakary parko šeiminkas atsukabėjo pranešti, jog per radiją girdėjo žinią, kad fašistinė Vokietija užpuolė Tarybų Sąjungą i Lietuvą. Tokia baisi žinia buvo — kaip perkūnas trenktų iš giedro dangaus, — sudrumstė visų piknikautojų nuotaiką! Visi nusiminę pradėjo nerimauti, norėjo išgirsti dar papildomų žinių.

Zmonės pradėjo išsiskirstyti, ir mes, brooklyniečiai sėdome i autobusus, grįžome nusiminė . . .

Tą naktį negalėjau užmigti — klausiausi pranešimų apie karo pradžią.

Pirmadienį anksti ryte nuėjau i "Laisvės" redakciją daugiau susižinoti ir pasikalbėti su vadovaujančiais draugais.

Tą dieną gavome daug papildomų liūdnu žinių ir apie hitlerininkų bombardavimą Vilniaus, Kauno ir kitų Lietuvos miestų. Visur sproginėjo bombos, fašistai bombardavo net Palangos pionierių stovyklą!

Nuo pat pirmųjų dienų fašistų pradėta karą prieš pirmąją pasauliję socializmo valstybę, visa Amerikos pažangioji visuomenė pradėjo organizuoti pagalbos komitetus. Pažangieji lietuviai išjungė i tą didelį ir svarbų pagalbai teikti darbą. Teikė materialinę ir moralinę pagalbą, kad fašizmas visiems laikams būtų sunaikintas, ir kad pasaulio žmonės gyventų taikingą gyvenimą, kad daugiau karai nepasikartotų, kad visur viešpatautų taika pasaulyje . . .

P. Venta

Skaitykite ir remkite "Laisvę"

SĖKMINGOS GASTROLĖS MASKVOJE

Šių metų birželio 5—19 dienomis Maskvoje, M. Jermolovos teatro scenoje, su pasisekimu gastrolavo Lietuvos TSR valstybinis rusų dramos teatras. Gastrolijų afišoje — šeši pastatymai. Štuolai kinei tarybinei dramaturgijai atstovavo šalyje populiarūs A. Mišarino pjesės „Prilygsta keturioms Prancūzijoms", J. Grušo istorinė drama „Barbora Radvilaitė" ir I. Grekovo apysakos „Našlų garlais" inscenizacija, klasikai — H. Ibseno „Moteris iš jūros" ir A. Ostrovskio komedija „Pelniga vieta". Spektaklių režisierius — Lietuvos TSR ir Karelijos ATSR nusipelnęs meno veikėjas I. Petrovas. Vaikams buvo parodyta J. Popovo režisuota J. Švarco pasaka „Du klevai". Visus spektaklius šilnai sutiko žiūrovai, sostinės kūrybinė inteligentija.

TSRS kultūros ministerijoje surengtame aptarime minėtas spektaklius plačiai analizavo menotyros daktarė I. Višnevskaja ir menotyros kandidatai I. Miagkova, I. Promtova, M. Svidkojus. Pasisakiusieji aukštai įvertino teatro estetinį lygį, ryškių aktorinių darbų ansamblių, konceptualią režisūrą. Ypač buvo pabrėžta aktyvi socialinė pozicija, idėjinis kryptingumas, humanistinė pasaulėjauta. Aptarime kalbėjo TSRS kultūros ministras J. Zacevas. Susitikimas su teatro kolektyvu įvyko TSKP Centro Komiteto kultūros skyriuje. Jame kalbėjo TSKP CK kultūros skyriaus vedėjas V. Šaura ir skyriaus vedėjo pavaduotoja Z. Tumanova pažymėjo didelį LTSR valstybinio rusų dramos teatro kūrybinio darbo įnašą ugdat socialistinę kultūrą.

Baigiantis gastrolėms, spektaklį „Barbora Radvilaitė" žiūrėjo kandidatas i TSKP CK Politinio biuro narius, TSRS kultūros ministras P. Demičevas ir kultūros ministro pirmasis pavaduotojas J. Zacevas. Susitikime TSKP Centro Komitete dalyvavo ir spektaklį „Barbora Radvilaitė" žiūrėjo Lietuvos KP CK sekretorius L. Sepetyis, LTSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius, respublikos kultūros ministras J. Bielinis, Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nuolatinės atstovybės prie TSRS Ministrų Tarybos atstovas S. Jaruševičius. TSRS kultūros ministerijos kolegijos sprendimu LTSR valstybinio rusų dramos teatro kolektyvas premijuotas už J. Grušo veikalą „Barbora Radvilaitė" pastatymą. Premijuotas ir autorius.

ELTA

EKSKURSIJA I LIetuVĄ

"Laisvės" Bendrovės direktorių taryba ruošia ekskursiją i Lietuvą liepos 13 d. iš Kennedy aeroporito. Lietuvoje bus 10 dienų — nuo liepos 16 d. iki 26 d., grįš i New Yorką liepos 27 d. Kaina \$1.775. Agentas: Robert J. Ellyn Travel, Inc., 501 Fifth Ave., Suite 160 S., New York City 10017. Visais reikalais kreipkitės i "LAISVES" ADMINISTRACIJĄ 102-02 Liberty Ave. Ozone Park, N. Y. 11417

"LAISVĖS" BENDROVĖS DIREKTORIAMS

Antradienį, liepos 10 d., 2 val. po pietų įvyks "Laisvės" Bendrovės direktorių posėdis. Prašome visų dalyvauti. N. Buknienė, sekr.

BRIEFS

Deployment of the cruise missiles in New York City make it a prime military target.

Diana Witkus, an activist in peace movement and a member of L D S Middletown lodge writes in The Times Herald Record "letters to the editor":

What's the Truth About Russia?

Sports Illustrated quoted young Olympic swimmer Steve Lundquist as saying: "I was taught not to like Russians, that they were the bad guys; but I've liked every one of them I've ever met at swimming meets." I, too, remember the song in South Pacific: "I was taught to hate." So why else does Congress give millions to the military every time Reagan cries "The Russians are coming?"

In the Second World War, the Russians and we were allies — we fought and defeated Hitlerism together. What has changed to make us enemies?

We need to know some truths. Who is ahead of whom in the arms race? United Nations information tells us that the U.S. began atomic bombs, medium-range missiles, nuclear submarines, multiple warhead missiles and cruise missiles (just to name a few) before the Soviet Union started their weapons system. So why do we believe Reagan when even his own Defense Department says we are not better than ever — the unemployed know this is not true.

Reagan says prices are lower than ever — we who shop for food know this is not true.

Reagan says there are more jobs — young people know this is not true. He wants to cut the minimum wage for teenagers.

Reagan says Social Security needs to be cut here and there — the seniors don't think this is true.

So why do we think Reagan is telling the truth when he talks about the Russians. He would even blame the bad weather on them if he could!

There are many of us who want to know "What's the story?" There are towns in our country writing and sharing with a sister town in the USSR. Maybe we need to do this too — because if we swim together, if we talk to each other, if we share together in science and medicine, we will not go to war with each other. We may have differences with the Russians, but our enemy is atomic war — a war with no winners.

They say Mr. Reagan's campaign advisers would like to avoid debates this fall. What worries them is what he might say or not know what to say when confronted by the brutal facts of foreign and domestic policy in Presidential debates next October. You have to know Mr. Reagan well — his shallow knowledge of history and even geography, his vulnerability to the most obvious question of fact — to understand the dangers of turning him loose without a Teleprompter and a road map.

L D S lodge 1 meeting will be held July 15, 1 o'clock in Laisvės hall. Come one, come all! Let's make it a good meeting. It's not only business, it's good to see each other again and to know what's going on.

New York Association for American Soviet Friendship is having Russian Classes 84-85. The beginners' classes offered only fall term starting Monday, Sept. 10. Call 212-686-4832 for more information.

\$450 million would restore the cut in the Student Loan program instead of buying 12 more F-15 fighter planes.

A letter and poem from Lithuania: Dear Ilse Bimba! I read your Briefs in each issue of Laisvė and find them interesting. Especially I like the excerpts from Anthony's diary written during the days of World War II. Prompted by those short concise entries of the diary I have put in verse the main idea.

With cordial wishes, J. S.

ANTANO BIMBOS KARO METŲ DIENORAŠTIS
Trumpučiai įrašai: Europoj Tarybiniai kariai bebaimiai Didingas pergalės epochoj Prieš barbarišką priešą laimi.

Vakar įvyko mitingas. Atidaryti Europoj antrą frontą reikalavo Oratoriai—miestas vieną po kito Raudonarmiečiai išvadavo.

Galop prie Elbės susijungę Kariai bučiuotis susikibo: Visiems laikams pabaigt žudynių junga Viltis tautoms sužibol Tegu išpuikėliškų generolų Toliau išliks karingas būdas, Tačiau gana istorijoje lig šiolei Tautos, tarsi laukinės, žudės . . .